

Laimute BALODE

Helsinki Universitāte / Latvijas Universitāte

PERSONVĀRDU IZVĒLES TENDENCES LATVIJĀ UN CITĀS BALTIJAS VALSTĪS: SALĪDZINOŠAIS ASPEKTS¹

Trends in the choice of personal names in Latvia and
other Baltic countries: a comparative aspect

Anotācija. Rakstā aplūkotas jaundzimušo vārdu izvēles tendences Latvijā pēdējo 18 gadu laikā. Šajā pētījumā ir sniegts izplatītāko mūsdienu antroponīmu īss salīdzinājums ar vēsturiskajiem datiem, resp., ar populārākajiem personvārdiem pirms 100 gadiem – 20. gs. sākumā. Viena no raksturīgākajām mūsdienu iezīmēm ir divu vārdu pieaugošā popularitāte: kā otru vārdu bieži izvēlas ģimenē mantotu vārdu; otrs vārds, īpaši jauktajās ģimenēs, atspoguļo arī nacionālo identitāti. Arvien vairāk vecāku izvēlas starptautiskus, viegli izrunājamus, īsus vārdus, dodot priekšroku personvārdiem bez diakritiskām zīmēm. Ne tikai Latvijā, bet arī citās Baltijas valstīs pieaug jaunu personvārdu skaits, kas aizgūti no citām antroponīmiskām sistēmām. Vairāki vārdi ienākuši no kinofilmām, seriāliem, daiļliteratūras, mūzikas grupām utt. Viens no vārda izvēles motīviem ir tā oriģinalitāte: daudzi neoloģismi tiek veidoti, balstoties uz latviešu valodas apelatīviem – galvenokārt tie ir dabas semantikas personvārdi. Diezgan bieži mūsdienās vārdi maina dzimumu – tradicionālie vīriešu vārdi kļūst par sieviešu vārdiem un otrādi. Deminutīvvardi kā oficiāli personvārdi Latvijā un Lietuvā vairs nav populāri. Modē ir toponīmiskas izcelsmes vārdi. Rakstā tiek atspoguļota arī sabiedrības attieksme pret šīm izmaiņām antroponīmiskajās tradīcijās. Raksta otrajā daļā īsumā aplūkotas personvārdu modes tendences kaimiņvalstīs – Lietuvā, Igaunijā un Somijā.

Atslēgvārdi: onomastika; antroponīmija; personvārdi; priekšvārdi; identitāte; Latvija; Baltijas valstis.

Abstract. The article deals with the recent tendencies of the names given to newborns in Latvia during the last 18 years. This study provides a short comparison between the contemporary anthroponymic stock and the historical data, i.e., with the most popular names 100 years ago – at the beginning of the 20th century. Nowadays newborns are given two or even three names. An inherited name in the family has often been chosen as a second name, even more frequently the

¹ Raksts izstrādāts ar Valsts pētījumu programmas projekta „Latviešu valodas daudzveidība laikā un telpā” (Nr. 2021/4-0003) atbalstu.

second name reflects national identity – especially in mixed families. More and more parents choose international, easily pronounced, short names, preferably without diacritical marks. The number of new borrowed foreign first names increased rapidly not only in Latvia, but in all Baltic countries. One of the motivations for the newborn's name is originality: a lot of neologisms based on Latvian/Lithuanian/Estonian appellatives, mostly with the primary semantics of nature, have been coined. Quite often the names change their gender. Whereas the diminutive forms as official names in Latvia and Lithuania are not popular anymore. It is rather fashionable to give the first names of toponymic origin. The article also presents public attitudes towards these changes. A short overview on the comparison of the latest tendencies in the neighbouring countries – Lithuania, Estonia and Finland – is given as well.

Keywords: onomastics; anthroponymy; given names; identity; Latvia; Baltic countries.

Ievads. Šī raksta mērķis ir parādīt jaundzimušo vārdu dinamiku Latvijā: iepazīstināt ar jaundzimušo vārdiem Latvijā pēdējo 18 gadu laikā, sniegt salīdzinājumu ar vēsturiskajiem datiem – populārākajiem vārdiem pirms 100 gadiem, izcelt galvenās tendences jaundzimušo vārdu izvēlē un salīdzināt ar tendencēm kaimiņvalstīs – Lietuvā un Igaunijā. Šis pētījums galvenokārt balstīts uz Latvijas Iekšlietu ministrijas Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (turpmāk PMLP) datiem – 2004.–2021. gadā dzimušo bērnu vārdu sarakstiem. Tika analizēts ap 55 000 dažādu vārdu un vārdu kombināciju, kas doti šajos gados dzimušajiem. Papildus tika analizētas arī sociālo tīklu vietnes un Latvijas iedzīvotāju, galvenokārt jauno vecāku komentāri par vārdu izvēli jaundzimušajiem.

Ir lietderīgi minēt avotus, no kuriem jaunie vecāki Latvijā parasti izvēlas vārdu savam jaundzimušajam. Pirmkārt, tā ir populārā Klāva Siliņa sastādītā “Latviešu personvārdu vārdnīca” (1990), kurā iekļauti apmēram 8000 vārdu, no tiem 400 ir ļoti reti vai vēsturiski vārdi. Vārdnīca ir vairāk nekā 30 gadus veca un būtu papildināma ar jaunradītajiem un jaunaizgūtajiem personvārdiem. Turklāt ikvienā latviešu ģimenē ir ļoti iecienīti arī tradicionālie latviešu kalendāri, kas ietver aptuveni 1000 vārdu. Jauno vecāku ziņā, izvēloties vārdus, ir pieejami arī divi paplašināti kalendārvārdu saraksti (Kalendārs 1999; Kalendārs 2004) – tajos iekļauti ap 5870 vārdu, tostarp diezgan reti vārdi. Tie ik pa laikam tiek papildināti ar Valsts valodas centra Kalendārvārdu ekspertu komisijas akceptētajiem vārdiem, piemēram, 2022. gadā tradicionālajā kalendārā tika uzņemti 10 jauni vārdi: *Aurika, Jurgita, Meija, Pērle, Vaiva; Ako, Daris, Dzintis, Gerhards, Jumis*, bet paplašinātais kalendārs tika papildināts vēl ar 14 vārdiem. Kalendārizvēles kritēriji balstās uz vārda cilmi, nozīmi un

labskanību, vārda lietojuma stabilitāti un tradicionālītāti, kā arī uz vārda īpašnieku skaitu – optimāli vismaz 20 (VVC).

Īsi pieskaroties Latvijas Republikas likumdošanai, personvārdu došanu, lietošanu, kā arī maiņu reglamentē Valsts valodas likums (19. panta 3. daļa un 23. panta 3. daļa), MK noteikumi Nr. 114 “Pareizrakstības un lietošanas noteikumi personvārdi latviešu valodā, kā arī to identifikācija” (sk. MK noteikumi Nr. 114), kas skaidri definē personvārdu lietošanu. Šis likums un minētie noteikumi nosaka: personvārdam ir jāiekļaujas latviešu valodas gramatiskajā sistēmā (piemēram, atļauti tikai latviešu alfabētā iekļautie burti, vārdiem jābūt galotnēm, lai norādītu dzimumu utt.). Vārdu skaitu Latvijā nosaka Civiltāvokļa aktu reģistrācijas likums (32. panta 1. daļa): šajā likumā cita starpā ir noteikts, ka bērnam nedrīkst dot vairāk par diviem vārdiem (salīdzinājumam: Lietuvā tie ir ierobežoti līdz 2, Igaunijā – 3, Somijā – 3, pēdējos gados saskaņā ar jauno likumdošanu – 4, Vācijā – 4, Šveicē – 6, Austrijā, Zviedrijā priekšvārdu skaits nav ierobežots utt.). Kā zināms, padomju laikā pasēs un citos oficiālajos dokumentos netika atļauts ierakstīt divus vai trīs vārdus (Balode 2018a, 68–69; Balode 2020, 30).

1. Populārākie latviešu vārdi gadsimtu gaitā

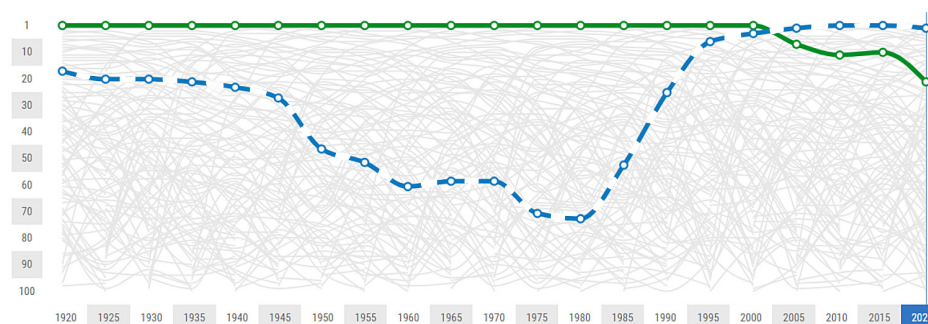
Ja kāds jautātu par populārāko latviešu vārdu, atbildēt būtu ļoti vienkārši – tas ir vīriešu vārds *Jānis*. No Statistikas departamenta aizgūta diagramma (sk. 1. attēlu) skaidri liecina, ka pēdējo 100 gadu laikā *Jānis* bija pirmajā vietā līdz pat šīs tūkstošgades sākumam. Vārds *Jānis* joprojām ir populārākais arī mūsdienās, skatot visas paaudzes Latvijā (pēc PMLP datiem, 2018. gadā – 48 917 personas, 2020. gadā – 48 220, 2021. gadā – 47 637, 2022. gadā – 47 337; sk. 3. attēlu). Taču pēdējos gados *Jānis* vairs netiek minēts starp pirmajiem desmit izplatītākajiem jaundzimušo vārdiem (plašāk sk. arī 2.9. sadaļu). Starp 100 izplatītākajiem latviešu vīriešu vārdiem (popularitātes secībā): *Andris* (18 847), *Juris* (15 143), *Edgars* (14 514), *Māris* (12 823), *Mārtiņš* (12 754), *Aivars* (11 236), *Artūrs* (10 406), *Kaspars* (8 684), *Ivars* (8 045). Šis saraksts skaidri liecina, ka otrs populārākais vārds *Andris* ir gandrīz trīs reizes retāk sastopams nekā vispopulārākais *Jānis*. Daudz lielāka dažādība vērojama starp populārākajiem visu paaudžu sievietes vārdiem: *Kristīne* (13 029), *Inese* (12 537), *Ilze* (11 871), *Inga* (11 070), *Līga* (10 303), *Anna* (10 184), *Dace* (10 093), *Anita* (9 264), *Ieva* (9 100), *Laura* (8 554) (sk. vairāk piemēru Balode 2019). Pirmais un otrais populārākais sievietes vārds – *Kristīne* un *Inese* – savā frekvencē ir ļoti tuvi. Visi vīriešu vārdi ir tradicionāli un starptautiski, turpretī starp sievietes vārdiem ir arī latviskas izcelsmes vārdi (*Līga*, daļēji arī *Ieva*), daži priekšvārdi ir hipokoristikas, radušās latviešu valodā (*Dace*

< *Doroteja, Ilze* < *Elizabete*). Salīdzinot šos visu paaudžu latviešu vārdus, var manīt, ka tos ietekmēja arī literatūra un mūzika: *Kristīne* un *Edgars* – izplatījušies no Rūdolfa Blaumaņa darba “Purva bridējs”, īpaši no kinofilmas, *Inese* – vārds saistīts ar Raimonda Paula savulaik populāro dziesmu “Inese”.

Interesanti salīdzināt izplatītāko vārdu sarakstu pirms 100 gadiem (1920. gadā) un jaundzimušo vārdus Latvijā 2020. gadā:

meitenes	zēni	meitenes	zēni
1920		2020	
<i>Anna</i>	<i>Jānis</i>	<i>Sofija</i>	<i>Roberts</i>
<i>Marija</i>	<i>Pēteris</i>	<i>Emīlija</i>	<i>Olivers</i>
<i>Milda</i>	<i>Kārlis</i>	<i>Alise</i>	<i>Marks</i>
<i>Velta</i>	<i>Antons</i>	<i>Marta</i>	<i>Emīls</i>
<i>Elza</i>	<i>Arvīds</i>	<i>Anna</i>	<i>Gustavs</i>
<i>Olga</i>	<i>Aleksandrs</i>	<i>Amēlija</i>	<i>Markuss</i>
<i>Veronika</i>	<i>Jāzeps</i>	<i>Paula</i>	<i>Kārlis</i>
<i>Marta</i>	<i>Staņislavs</i>	<i>Dārta</i>	<i>Daniels</i>
<i>Alma</i>	<i>Voldemārs</i>	<i>Elizabete</i>	<i>Adrians</i>
<i>Mirdza</i>	<i>Alberts</i>	<i>Estere</i>	<i>Aleksandrs</i>

(PMLP dati)

1. attēls. Vīriešu personvārdu *Jānis* (nepātrauktā līnija) un *Roberts* (pārtrauktā līnija) popularitāte 100 gadu periodā (1920–2020) (Diagramma no CSB)

Avots: https://tools.csb.gov.lv/names/lv/0/0/20/127_211

Salīdzinājums liecina, ka vairāki vecvecmāmiņu un vecvectētiņu vārdi (*Anna, Elza, Marta; Aleksandrs, Kārlis*) ir arī starp jaundzimušo populārākajiem vārdiem 2020. gadā. Interesanti, ka vienīgi sieviešu personvārds *Anna* nekad simts gadu laikā nav izzudis no populārāko vārdu sarakstiem. Starp jaunajiem vārdiem ir vairāki tādi, kas nav bijuši starp 100 izplatītākajiem vārdiem pirms 100 gadiem (*Amēlija, Estere; Adriāns, Gustavs, Marks, Markuss, Oliveris*). Šo divu sarakstu salīdzinājums uzskatāmi rāda, ka 1920. gadā starp sieviešu vārdiem bija ne tikai starptautiski, bet arī latviešu izcelsmes vārdi (*Mirdza, Velta*), turpretī 2020. gadā visi sieviešu un vīriešu vārdi bez izņēmuma ir svešas cilmes (vienīgi *Dārta* ir latviešu hipokoristika < *Doroteja*).

Personvārdu, kas tiek doti jaundzimušajiem, popularitātes dinamiku rāda arī vēl daži šādi vārdu saraksti, piemēram, izplatītākie 20. gs. 60. gadu vārdi:

meitenes	zēni
<i>Sandra</i>	<i>Jānis</i>
<i>Inese</i>	<i>Andris</i>
<i>Iveta</i>	<i>Juris</i>
<i>Inga</i>	<i>Aivars</i>
<i>Anita</i>	<i>Māris</i>
<i>Dace</i>	<i>Aigars</i>
<i>Ilze</i>	<i>Normunds</i>
<i>Daiga</i>	<i>Ivars</i>
<i>Ināra</i>	<i>Ainārs</i>
<i>Aija</i>	<i>Guntis</i>

Visizplatītākie 20. gs. 80. gadu jaundzimušo vārdi:

meitenes	zēni
<i>Kristīne</i>	<i>Jānis</i>
<i>Līga</i>	<i>Edgars</i>
<i>Inga</i>	<i>Mārtiņš</i>
<i>Ilze</i>	<i>Artūrs</i>
<i>Ieva</i>	<i>Kaspars</i>
<i>Inese</i>	<i>Andris</i>
<i>Linda</i>	<i>Māris</i>
<i>Elīna</i>	<i>Juris</i>
<i>Zane</i>	<i>Gatis</i>
<i>Agnese</i>	<i>Kristaps</i>

Gan 60. gados, gan 80. gados starp meiteņu vārdiem vēl var redzēt latviskas izcelsmes vārdu *Līga* (< *līgot*), kas bieži tiek minēts līdzās vispopulārākajam vīriešu vārdam *Jānis*. Ir arī vairāki iespējami latviski vārdi: *Aija*, *Ieva*, latviešu valodā radītas hipokoristikas: *Dace* (< *Doroteja*), *Ilze* (< *Elizabete*), *Zane* (< *Zuzanna*).

Tūkstošgades mija nāca ar pārmaiņām, kad *Jānis* vairs nebija starp 10 populārākajiem zēnu vārdiem, bet personvārdi *Sofija* un *Roberts* sāka savu uzvaras gājienu, kas ilga apmēram 15 gadus, piemēram, 2010. gada “Top 10” populārākie vārdi:

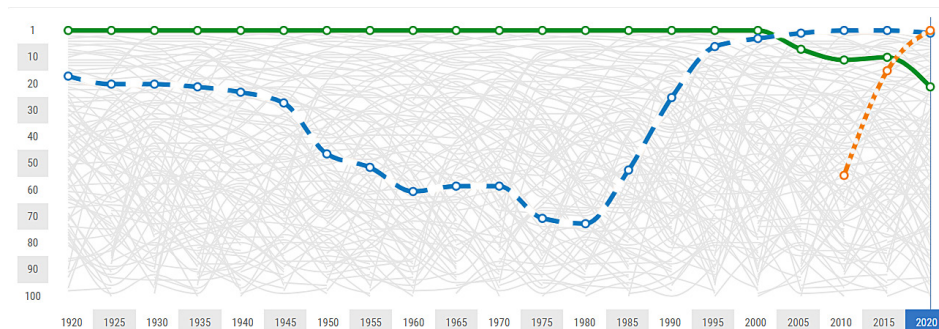
meitenes	zēni
<i>Sofija</i>	<i>Roberts</i>
<i>Viktorija</i>	<i>Markuss</i>
<i>Anna</i>	<i>Gustavs</i>
<i>Alise</i>	<i>Daniels</i>
<i>Anastasija</i>	<i>Maksims</i>
<i>Marta</i>	<i>Aleksandrs</i>
<i>Evelīna</i>	<i>Artjoms</i>
<i>Katrīna</i>	<i>Ralfs</i>
<i>Elizabete</i>	<i>Emīls</i>
<i>Emīlija</i>	<i>Artūrs</i>

Ar pārsteigumiem tika sagaidīts arī 2021. gada jaundzimušo saraksts Latvijā:

meitenes	zēni
<i>Emīlija</i>	<i>Olivers</i>
<i>Sofija</i>	<i>Marks</i>
<i>Alise</i>	<i>Roberts</i>
<i>Marta</i>	<i>Gustavs</i>
<i>Amēlija</i>	<i>Jēkabs</i>
<i>Paula</i>	<i>Emīls</i>
<i>Anna</i>	<i>Kārlis</i>
<i>Emma</i>	<i>Adrians</i>
<i>Dārta</i>	<i>Daniels</i>
<i>Elza</i>	<i>Ralfs</i>

Šajā sarakstā *Sofijas* vietu ir ieņēmis vecmāmiņu vārds *Emīlija*, bet *Sofija* ir atkāpusies uz otro vietu; *Roberts* ir pārvietojies uz 3. vietu, bet pirmajā vietā ir “jaunienācējs” *Olivers*, kas nesēn, tikai sākot ar 2010. gadu, parādījās latviešu

ģimenēs (sk. 2. attēlu). Interesants fakts: tieši personvārds *Olivers* ir strauji iekarojis “Top 10” populārāko vārdu sarakstu augšgalu daudzu valodu antroponīmiskajās sistēmās (poļu, vācu, nīderlandiešu, igauņu, norvēģu, somu u. c.).

2. attēls. Vīriešu vārda *Olivers* (punktētā līnija) popularitāte Latvijā – salīdzinājumā ar vārdiem *Jānis* (nepārtauktā līnija) un *Roberts* (pārtauktā līnija), laikposmā 1920–2020 (Diagramma no CSB)

Avots: https://tools.csb.gov.lv/names/lv/0/0/20/127_211_187

Ir samērā daudz publikāciju par latviešu personvārdu vēsturi un tradīcijām (Blese 1929; Siliņš 1990; Bušs 2003a; 2003b; 2004; Hirša 2004; Jansone 2010, Siliņa-Piņķe 2004; 2005; 2013; 2014b u. c.), taču gandrīz nemaz nav pētījumu par vārdu situāciju mūsdienās, īpaši par personvārdu izvēli jaundzimušajiem (Balode 2022).

2. Jaundzimušo vārdu galvenās tendences mūsdienu Latvijā

2.1. Divi vai vairāki vārdi

Ilgu laiku padomju gados bija atļauts bērnam izvēlēties tikai vienu vārdu. Lai gan daudziem, kas slepus tika kristīti baznīcā, tika dots arī otrs (svēto) vārds, tomēr oficiālos dokumentos tika fiksēts tikai viens vārds. Pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas, pēdējo 30 gadu laikā, Latvijā – tāpat kā Lietuvā un Igaunijā – bija un joprojām ir modē kā protestu pret bijušo aizliegumu dot divus vārdus, piemēram: *Filips Emanuels* un *Anna Emanuela* – brāļa un māsas vārdi, *Sebastians Matiass*, *Gerhards Daniels*, *Markuss Leonards*, *Raiens Kristiāns*; *Laila Aleksandra*, *Annemarija Lorēna*, *Samanta Beatrise*, *Santa Marta*. Vecāki, neskatoties uz Latvijas Republikas likumu, kas atļauj bērnam dot ne vairāk kā divus vārdus, nereti cenšas apiet likumu, piemēram: *Nilsmihaels Mariansgabriels* – šajā gadījumā ir četri vārdi, kas apvienoti divos oficiālajos vārdos, vai arī bērns iegūst trīs vārdus, kas arī ir pretrunā ar Valodas likumu:

Aleksandra Elisa Estere, Džeims Edvīns Jānis, Dāvids Jānis Tomass, Oktavia Natalī Velta. Acīmredzot tautā valda stereotips – jo vairāk vārdu, jo tuvāk aristokrātiskai izcelsmei (sal. karaļu dzimtas personvārdu tradīcijas).

Daži pat nedaudz ironiski komentāri no sociālajiem tīkliem par ieradumu dot jaundzimušajiem divus vārdus:

“Nedēļas nogalē izmetu loku uz laukiem, [...] māsīcas jau kopā trijus bērņeļus sadzemdējušas... visiem bērņeļiem divi vārđiņi [...] arī pēdējā mode” (AN2) (Delfi 1).

“Nepatīk, ja ir tā, ka man vieniem radiem, meitai 2 vārđi, katrs vecāks spītīgi sauc savā vārđā, rezultātā es uzreiz nevarēju iebraukt, vai runa par to pašu bērnu vai diviem dažādiem. Tēvs aizved uz rotaļistabu, piesaka ar „savu” vārđu – Anna, māte nāk pakaļ un prasa Mariju.” (Spīgana)

“Manai meitai pirms 9 gadiem ielikām 2 vārdus. Gan tāpēc, ka tāda mode, gan tāpēc, ka tā drīkst, gan tāpēc, ka tad var ielikt divus patīkošus vārdus. Pēc tam b/d atklājās, ka gandrīz visiem grupā ir 2 vārđi un vēlāk klasē arī. Ļoti labi, ka ir 2 vārđi, jo pirmais ir diezgan populārs un b/d tāds bija vēl 3 meitenēm, tāpēc sauca abos vārdos – tie abi ir īsi un skanīgi un labi saskan ar uzvārđu.” (Selma) (Cālis 1)

Ļoti bieži otrais no diviem vārđiem ir ģimenē mantots vārđs. Šāda tradīcija – dot bērņiem dzimtā vai ģimenē mantotus vārdus – ir labi pazīstama daudzās kultūrās, lai gan latviešiem nav plaši izplatīta. Mūsdienās šāda tendence arī novērojama, piemēram: *Emīlija Emma* (komentāros skaidrots – abi vārđi doti par godu abām vecmāmiņām), *Lauma Ieva* (*Ieva* – par godu vecmāmiņai), *Deins Jānis, Ivans Jānis, Džarnails Jānis* (visi šie otrie vīriešu vārđi *Jānis* – esot par godu vectētiņam). Kāds komentārs no sociālajiem tīkliem šo tendenci apstiprina:

“[...] manam dēlam arī divi vārđi – viens ir tieši viņa vārđs, otrs – mana nu jau mirušā tēta piemiņai. Saucam gan vienā, gan abos kopā. Arī radu ģimenēs bieži tā liek vārdus – otro par godu jau aizgājušiem tuviniekiem.” (Sofiņa) (Cālis 1)

Otrais vārđs visai bieži parāda etnisko identitāti. Šajā globalizācijas laikmetā, kad ļoti daudz latviešu emigrē uz citām valstīm un veido jauktas ģimenes, vērojama skaidra tendence pēcnācējiem izvēlēties vismaz otro vārđu, kas liecina par etniskajām saknēm, t. i., vārdos tiek pausta etniskā identitāte. Piemēram: jauktā itāļu-latviešu ģimenē dvīņu māsa ieguva vārdus *Džoija Anna* un *Ambra Laima*: *Anna* ir starptautisks sieviešu vārđs, bet *Laima* ir

zināma tikai Baltijas valstīs – Lietuvā un Latvijā – kā baltiešu likteņdievītes vārds; *Fabians Dzintars*, *Metjū Dzintars*: *Dzintars* ir tikai latviešu valodā pazīstams personvārds; *Ajami Daina*: sievietes vārds *Daina* un vīriešu vārds *Dainis* ‘dziesma’ – kā personvārdi ir zināmi tikai Latvijā vai Lietuvā; *Džans Luka Erols Jānis*, *Bleikss Lūkass Jānis*, *Konors Jānis*, *Lindens Alens Jānis*: *Jānis*, kas tiek uzskatīts par latvietības simbolu un pēdējos gadsimtos izplatītāko vārdu, nereti latviešu ģimenēs sastopams pat vairākās paaudzēs (plašāk sk. 2.9.); *Jindržihs Namejs*, *Aramiss Namejs*, *Aristots Namejs*, *Justs Namejs*, *Livio Namejs Udo Luidži*: otrais vārds *Namejs* saistīts ar latviešu vēstures romantizēšanu – *Namejs* jeb *Nameisis* bija 13. gadsimta 2. puses zemgaļu brīvības cīņu vadonis. Pēdējā laikā šis vārds Latvijā kļuvis diezgan populārs arī kā pirmais vārds – ir reģistrētas 98 personas ar vārdu *Namejs* un 2 – *Nameisis*.

Vecāki, izvēloties divus vārdus saviem bērniem, bieži spēlējas ar vārdiem gan fonētiski, gan semantiski. Raksturīgi ir saskaņot šo divu vārdu sākumburtus (ne tikai saskaņot vārda un uzvārda sākuma burtus), bet arī saskaņot vārdus pēc skanējuma, piemēram: *Adrija Adrijana*, *Milda Matilda*, *Maira Mairita*, *Unda Una*, *Arta Marta*, *Ita Anita*, *Mārcis Mārtiņš*, *Mārtiņš Mārcis*, *Mairis Māris*. Tādējādi diezgan bieži tiek izvēlēti divi līdzīgi vārdi – tās pašas cilmes, taču aizgūti no dažādām valodām, piemēram: *Elza Elīza*, *Māra Marija*, *Māris Mariuss*, *Juris Jurģis*. Nereti vecāki spēlējas ar vienu un to pašu vārdu, izmantojot deminutīvus vai hipokoristiskas formas, piemēram: *Ieva Ieviņa*, *Liene Lienīte*, *Ance Anna*, *Viktorija Vika*, *Rūdis Rūdofls*, *Raivis Raivo*.

Ir vairāki savdabīgi piemēri, kad vecāki spēlējas ar diviem vārdiem ne tikai fonētiski, bet arī semantiski, t. i., pēc pirmatnējās nozīmes, piemēram: *Pērle Mirdza* < *pērle* + *mirdzēt*, ‘pērle mirdz’, *Ešlija Smaida* < *Ešlija* + *smaidīt*, ‘Ešlija smaida’, *Gunta Gaida* < *guns* + *gaidīt*, ‘uguns gaida’.

Ar pārsteigumu jākonstatē, ka kā otrs oficiālais vārds var būt arī *Juniors*. Likumsakarīgi, ja tēvam un dēlam ir viens un tas pats vārds, lai novērstu pārpratumus, viņus dēvē par senioru un junioru, taču jauna tradīcija ir šo papildvārdu iekļaut pat dokumentos: *Ādams Juniors*, *Daniels Juniors*, *Ēriks Juniors*, *Jānis Juniors*, *Markuss Juniors*, *Raimonds Juniors*.

2.2. Starptautiski, viegli izrunājami vārdi, vēlams bez diakritiskām zīmēm

Ļoti skaidri izteikta tendence – tradicionāla vārda vietā izvēlēties attiecīgu starptautisku vārdu bez diakritiskām zīmēm. Īpaši vecāki cenšas izvairīties no vārdiem ar latviešu diakritiskajām zīmēm: patskaņiem ar garumzīmēm *ā*, *ē*, *ī*, *ū*, mīkstajiem līdzskaņiem *ģ*, *ķ*, *ļ*, *ņ*, līdzskaņiem-šņāceņiem “ar jumtiņu” *č*, *š*, *ž*. Šajos gados populāri kļuvuši tādi vārdi kā *Amelija* latviešu tradicionālā *Amēlija* vietā, *Beate* tradicionālā vārda *Beāte* vietā, *Eriks* tradicionālā *Ērika*

vietā utt. Pat *Martins* starp 2020. gada jaundzimušajiem ir izplatītāks vārds nekā senā latviskā forma *Mārtiņš* (ar trim diakritiskām zīmēm!): *Martins* reģistrēts 83 reizes, bet *Mārtiņš* – 52 reizes. Divas reizes šie vārdi pat tikuši “savienoti” – kā pirmais un kā otrais vārds: *Martins Mārtiņš*, *Mārtiņš Martins*. Pēc vecāku domām sociālo tīklu komentāros, tādi vārdi bez diakritiskām zīmēm ir piemēroti Eiropas vai pat pasaules telpai:

“[...] vārdam tāda starptautiska pieskaņa, kas saprotama arī citviet.” (Lāsma)

“Tu izvēlēties vārdus ar garajiem un mīkstinātajiem burtiem, kas paši par sevi nereti rada problēmas, īpaši, ja ir darīšana ar ārzemniekiem vai datoriem, kas nesaprot latviski ;)” (Made) (Delfi 2).

2.3. Īsi – vienzilbīgi vai divzilbīgi – vārdi

Stereotipiski tiek uzskatīts, ka latviešu personvārdi ir īsi, galvenokārt divzilbīgi. Tomēr daudzi latviešu tradicionālie vārdi, īpaši vīriešu vārdi, ir diezgan gari – 3 zilbju vārdi, aptuveni puse no populārākajiem 100 sieviešu vārdiem arī ir 3 zilbju, daži 4 vai pat 5 zilbju vārdi (piemēram, *Evelīna*, *Elizabete*, *Valentīna*; *Aleksandrs*, *Voldemārs*) (Balode 2019, 154). Šķiet, ka mūsdienās arvien biežāk kā pirmo vārdu izvēlas īsu vārdu. Modē ir veco tradicionālo vārdu hipokoristikas, piemēram: sieviešu vārdi *Frīda*, *Guste*, *Jete*, *Jūle*, *Kate*, *Katre*, *Lība*, *Mare*, *Trīne*, *Zete*; vīriešu vārdi *Antis*, *Edžus*, *Gusts*, *Krišs*, *Mārcis*, *Mikus*, *Tenis*, *Uve/Ūve*. Viena meitene apskatāmajā periodā ir reģistrēta kā *Kate Katrīna* – par pirmo vārdu izvēloties hipokoristisku formu, bet par otru vārdu – vārda pilno formu.

Arvien biežāk vecāki izvēlas īsus aizgūtus vārdus, piemēram: divzilbju sieviešu vārdi *Bea*, *Gia*, *Ima*, *Uma*; vienzilbes vīriešu vārdi *Arts*, *Bērs*, *Bils*, *Dāgs*, *Deins*, *Deivs*, *Diks*, *Kajs*, *Klīvs*, *Neds*, *Nords*, *Rems*, *Rets*; arī nelokāmi vīriešu vārdi ar galotni *-o*: *Neo*, *Teo*, *Uno*, kas nav raksturīgi latviešu antroponīmijai. Citējot komentētājus:

“Pits vai Rets īsi un līdz ar to vienkārši vārdiņi, bet vai der latvietim?” (E.) Daži no komentāriem ir asi un ļoti kritiski: “Īsos vārdus liek [...] vecāki, lai pašiem vieglāk atcerēties un nav jāpiepūla smadzenes” (anonīms) (Delfi 3).

2.4. Jauni aizgūti vārdi

Pēdējo 20 gadu laikā Latviju pārpludinājuši daudzi jauni personvārdi, kas aizgūti no dažādām valodām, ļoti bieži tie nāk no kinofilmām, seriāliem, daiļliteratūras, mūzikas grupām utt., resp., tie ir filmu un grāmatu varoņu, mūziķu, sportistu un citu slavenību vārdi. Piemēram:

Bārts un *Bārts Neils* – seriāla “Simpsoni” varonis; *Ronja* – grāmatas “Ronja, laupītāja meita” varone; *Skārleta/Skarleta* – tēls no populārā romāna un kinofilmas “Vējiem līdzī”; *Šanele* – franču modes dizaineres Koko Šaneles (*Coco Chanel*) vārds; *Keita*, *Keitija*, *Ketija*, *Kēta*, *Keitija*, *Keisija* – iespējams, saistīta ar Kembridžas hercogienes (Lielbritānija) princeses Ketrīnas Elizabetes Midltones (*Catherine Elizabeth Middleton*) popularitāti; to apliecina arī vecāku komentārs sociālajos tīklos: “Prieks, ka ielikām meitiņai vārdu *Ketrīna*, tagad varam viņu saukt par princesi Ketrīnu.” (Māmiņu klubs); *Celīna*, *Celina*, *Celine*, *Selina*, *Selīna* (vārds, kam latviešu valodā ir fiksēti daudzi varianti) – pārsvarā kļuvis populārs Kanādas dziedātājas Selīnas Dionas (*Céline Dion*) ietekmē; *Aminata* – pamatā acīmredzot latviešu dziedātājas, Eurovīzijas konkursa dalībnieces *Aminatas* vārds.

Arī daudzu jauniešu filmu, seriālu un ziepju operu varoņu vārdi ir iecienīti jauno latviešu vecāku vidū, piemēram: *Abigeila*, *Ambera*, *Braiens*, *Brenda*, *Brendons*, *Daimonda*, *Džastina*, *Dženifera*, *Džesija*, *Džesika*, *Džoja*, *Eimija*, *Eiprila*, *Keisija*, *Kellija*, *Kevins*, *Kimberlija*, *Maikls*, *Megija*, *Meredita*, *Raiens*, *Rainers*, *Reičela*, *Trojs*, *Vanesa* utt.

Lielākajai daļai šo jaunaizgūto vārdu ir angļu izcelsme, taču dažkārt ir pat grūti noteikt, no kuras valodas aizgūvums ir ienācis latviešu valodā, piemēram: *Amara*, *Arabella*, *Henita*, *Juna*, *Katana*, *Keira*, *Lučana*, *Manuella*, *Milana*, *Milisa*, *Šarlīze*, *Viorika*; *Braits*, *Džuzepe*, *Ervands*, *Erovijs*, *Everts*, *Franks*, *Konkords*, *Orlando*, *Romeo*, *Rūbens*. Līdzās jaunaizgūtajiem vārdiem ļoti bieži kā otrs tiek dots latviešu tradicionālais vārds, piemēram: *Bridžita Madara*, *Tasnīma Rasa*; *Braiens Mārtiņš*, *Džeims Viesturs*, *Džons Jānis*, *Maikls Jānis*, *Maikls Pēteris*, tādējādi acīmredzot saglabājot un uzsverot latvisko identitāti.

Kā tiek apgalvots Latvijas Televīzijas (LNT) raidījumā “900 sekundes” (07.01.2014.):

“Arvien vairāk vecāku saviem jaundzimušajiem izvēlas starptautiskus vārdus, kas ir labskanīgi gan latviešu, gan angļu valodā. Pavisam maz ir tādu, kas saviem bērniem dod latviskus vārdus.”

Tomēr šim apgalvojumam var piekrist tikai daļēji, jo ik gadus parādās jauni unikāli un reti vārdi, kas darināti no latviešu valodas sugas vārdiem.

2.5. Latviskas izcelsmes neoloģismi

Vārds Latvijas mūsdienu sabiedrībā, īpaši jauno mākslinieku ģimenēs, tiek izmantots kā rota, kā tirgus prece. Pēc Leslija Danklina (*Leslie Dunkling*) teiktā, vārda oriģinalitāte ir viens no ļoti spēcīgiem motīviem, izvēloties jaundzimušajam vārdu: “Daži [...] vecāki uzskata, [...], ka viņiem vajadzētu izgudrot

savam bērnam neparastu vārdu. Šķiet, ka viņi domā šādi: esam radījuši neparastu būtni, tāpēc tagad vajag radīt neparastu vārdu.” (Dunkling 1993, 79–80). Acīmredzot ar šādu domāšanas veidu izceļas vecāki arī Latvijā – viņi ir gatavi izdomāt jaunu vārdu, kas agrāk nav fiksēts Personvārdu vārdnīcā. Šādi antroponīmiski neoloģismi bieži ir caurspīdīgi no latviešu valodas primārās semantikas viedokļa. Ir daudz neparastu jaunvārdu, kas darināti no latviešu apelatīviem, lielākoties no dabas leksikas etimoniem (Plēsuma, Balode 2013), piemēram, faunas semantikas personvārdi: *Kamene*, *Bitīte* < latv. *bite* + dem. izskaņa *-īte*, *Spāre* un *Spārīte*, *Gaigala* < latv. *gaigala* ‘pīle: zosveidīgo kārtas pīļu apakšdzimtas suga (“*Bucephala clangula*”), melnraiba nīrpīle ar samērā lielu galvu un īsu knābi, pīle’ (Tēzaurs), *Žubīte* < latv. *žubīte*, *žube* ‘putns: putnu klases zvirbulveidīgo kārtas zvirbulputnu (dziedātājputnu) apakškārtas dzimta (“*Fringillidae*”), neliels putns ar konisku, spēcīgu knābi un raibiem spārniem’ (Tēzaurs), *Lūsiņa* < latv. *lūsis* + dem. izskaņa *-iņa*, *Vanags* un kā otrs vārds *Hugo Vilks*, *Līva Lapsa*. Šīs meitenes vecāki atklāja motīvus, izvēloties tik neparastu vārdu:

“[...] Mums šis vārds liekas ļoti latvisks, labskanīgs, turklāt šis ir īsts lapsu gads tās ir visapkārt – gan apģērbu uzdrukās, gan ietinamajos papīros, reklāmās, traukos utt. Mums šķiet forši, ka paaugoties mazā Lapsa varēs ēst lapsiņkonfektes (“*Fazer*” ražojuma), dungot “*What does the fox say*” un skatīties “*Fox TV*” – kanālu.” (Jolanta) (Delfi 4)

Ir daudz jaunu vārdu, kas radīti no latviešu sugas vārdiem ar primāro floras nozīmi, piemēram: zēnu vārdi *Kastanis* < latv. *kastaņa*, *Zieds* (dīvaini, ka šādas semantikas vārds ir dots zēnam), meiteņu vārdi *Lapa*, *Mellene* < latv. *mellene* ‘oga; vasarzaļš puskrūms ar zili melnām ogām, kuras klāj apsarmojums’ (Tēzaurs).

Citi jaunradīti vārdi, kas saistīti ar dabas objektu un parādību nosaukumiem, piemēram: *Upe*, *Salna*, *Rītarasa* < latv. *rīts* + *rasa*, *Vēja* < latv. *vējš*, *Vētra*, *Mia Vasara*, *Jēkabs Pērkons*.

Ir vairāki jauni abstraktas nozīmes neoloģismi, piemēram: *Brīve* < latv. *brīvs*, *Dzeja*, *Gaismiņa* < latv. *gaisma* + dem. *-iņa*, *Tagadne* < latv. *tagadne* ‘tagadējais laiks’, arī kā otrs vārds *Klāvs Klusums*.

Nesen reģistrēti pat tādi pretenciozi personvārdi kā *Feja*; *Kosmoss*, *Marss*, *Cēzars*, *Barons*, *Pirāts*. Vārdos iekļauti dārgakmeņu nosaukumi: *Smaragdš*, *Rubīns*; *Pērle*, kā arī daudzām meitenēm šis vārds ir kā otrs – *Elizabete Pērle*, *Emma Pērle*, *Karolīna Pērle*, *Odrija Pērle*, *Stefānija Pērle*. Varbūt šī ir istā vieta, kur pieminēt to, ka starp Latvijas likumdošanā fiksētajiem vārda došanas kri-

tērijiem ir teikts: vārdam ir jāpilda sava galvenā funkcija – apzīmēt personas identitāti, bet tajā pašā laikā vārds nedrīkst būt aizskarošs vai nievājošs: vārds nedrīkst apgrūtināt personas integrāciju sabiedrībā. Bērna vārda atbilstība Latvijas likumiem nozīmē ne tikai tā rakstību latviešu valodā, bet arī to, vai vārds atbilst bērna un sabiedrības interesēm (Neimanis 2016).

2.6. Salikteņi

Divcelmu vārdi, kas citās valodās (piemēram, lietuviešu, vācu u. c.) senatnē ir bijuši ļoti izplatīti, latviešu vidē nekad nav guvuši lielu popularitāti. Saliktie vārdi, kas darināti uz latviešu apelatīvu pamata, nav raksturīgi latviešu vārdu sistēmai, taču daļa no šāda tipa jaunvārdiem ir doti pēdējo 20 gadu laikā: lielākoties tie ir vīriešu vārdi *Saulgaitis* < *saule* + *gaita*, *Saulvedis* < *saule* + *vest*, *Mierdars* < *miers* + *darīt*, vienīgais šāds sieviešu vārds minētajos gados fiksēts *Mīļcerīte* < *mīļš* + *cerēt*.

2.7. Vārda dzimtes maiņa

Visiem latviešu vārdiem ir savs gramatiskās dzimtes rādītājs – galotne: sieviešu vārdu galotnes *-a*, *-e*, vīriešu vārdu galotnes *-s*, *-is*, *-š* un dažreiz arī *-o*. Tradicionāli ir daudz vārdu pāru, kas atšķiras tikai pēc galotnes: *Andra* f. – *Andris* m., *Daina* f. – *Dainis* m., *Jūlija* f. – *Jūlijs* m., *Paula* f. – *Pauls* m. u. c. Mūsdienās diezgan raksturīgi, ka vārdi viegli maina “dzimumu”, tāpēc parādās kā jaunvārdi, kas agrāk latviešu valodā netika lietoti, piemēram: līdzās tradicionālajam vīriešu vārdam *Gundars* ir reģistrēta arī *Gundara* f., *Leons* m. > *Leona* f., līdzās ierastam sieviešu *Dace* f. ir arī vīriešu vārds *Dacis* m., līdzīgi *Dite* f. > *Ditis* m., *Sarma* f. > *Sarmis* m., *Berta* f. > *Berts* m., *Klinta* f. > *Klints* m. Šķiet, ka tradicionālie sieviešu vārdi biežāk pārtop par vīriešu vārdiem.

2.8. Deminutīvvardi

Kā zināms, arī latviešu valodā personvārda deminutīvā forma var tikt lietota pamatvārda funkcijā (plašāk sk. Balode 2018b), tomēr pēdējos gados novērojama skaidra tendence šādus vārdus lietot arvien retāk: deminutīvi jaundzimušo vārdu sarakstos parādās visai maz. Piemēram, starp 2017. gada simt populārākajiem vārdiem nebija konstatēts neviens deminutīvārds, 2020. gadā šādi ir tikai trīs vārdi: *Elziņa*, *Lienīte*, *Mārīte*. Nedaudz biežāk jaunie vecāki deminutīvo vārda formu izvēlas kā otro vārdu savām meitiņām, piemēram: *Ilze Ilzīte*, *Ieva Ieviņa*, *Emīlija Saulīte*, *Elza Rozīte*, *Elza Zeltiņa*. Zēnu deminutīvvardi, kas bija pazīstami agrākajos gados, ir pilnīgi izzuduši no jaundzimušo sarakstiem.

2.9. Toponīmiskas un etnonīmiskas izcelsmes vārdi

Visos laikos personvārdi tikuši veidoti arī no vietvārdiem. Mūsdienās divas meitenes tika nosauktas Latvijas galvaspilsētas vārdā: *Rīga*, pāris jaun-

dzimušās šo vārdu ieguva kā otro: *Valensija Rīga*, *Brigita Rīga*. Četras meiteņes tika nosauktas romantiskā senās latviešu pils vārdā *Beverīna*, ir arī viena *Turaida*. Ne tikai Latvijas vietvārdi gūst popularitāti starp vecākiem: reģistros ir fiksēta arī *Londona*, *Milāna*.

Dažu jaundzimušo vārdi ir radušies no attiecīgiem etnonīmiem jeb tautību nosaukumiem gan kā pirmie, gan kā otrie vārdi, piemēram: *Latvis* (2x), *Maikls Latvis* (1x), *Ilze Latve* (2x), *Latvīte* (3x), kā arī latīniskas izcelsmes *Letonija* (1x).

Šāda mode – dot vietvārdiskus vārdus bērniem – ir vērojama ne tikai Latvijā, bet arī pasaulē, piemēram, slavenā futbolista Bekhema dēlu sauc *Broklins* (*Brooklyn*), Kimai Beisindžerei meita ir *Īrija* (*Ireland*), Rīza Vaterspūna dēlu nosaukusi par *Tenesiju*, bet dziedātājas Šakiras meita *Milāna*, ģitārista Sleša dēls *Londona Emilio* (*London Emilio*), dziedātājai Ešlijai Simpsonai – dēls *Bronkss* (*Bronx Mowgli*), Kimai Kardašjanai – *Čikāga* (*Chicago*), Ališai Kīšai dēls *Ēģipts* (*Egypt*) u. c. (Delfi 5)

2.10. *Jānis*

Jānis tradicionāli uzskatāms par latviešu vārdu-simbolu un ir visizplatītākais vārds valstī starp visu paaudžu latviešiem (sk. 1. sadaļu un 1. attēlu, 3. attēlu). Pēc Latviešu personvārdu vārdnīcas datiem, pirmo reizi tas fiksēts Rīgā 1290. gadā (Siliņš 1994, 174), taču tas nebija visbiežāk reģistrētais vārds latviešu vidū vēsturiskajos laikos, piemēram, 17. gadsimta sākumā populārākais vīriešu vārds bija *Hanss* (Siliņa-Piņķe 2014b). Padomju laikā vārds *Jānis* tika dots bērniem latviešu ģimenēs kā pretošanās zīme, uzsverot latvisko identitāti (Lawson, Balode 1998), tātad tas savā ziņā bija kā slēpts latviešu kultūras mantojuma simbols. Arī mūsdienās ir daudz latviešu ģimeņu, kurās tradicionāli *Jāņa* vārds tiek turēts godā, mantots trijās vai pat četrās paaudzēs.

Tomēr kopš trešās tūkstošgades sākuma *Jānis* vairs nav “Top-10” populārāko vārdu sarakstā (Bušs 2004; 2005; 2013). Pirms 25 gadiem ik gadu bija ap 600 jaundzimušo, kam tika dots vārds *Jānis*. Turpretī laikposmā no 2004. gada līdz 2019. gadam – ap 150–200 jaundzimušo gadā. Šķita, ka *Jānis* varētu atgriezties, jo dažās pašvaldībās *Jānis* ir fiksēts kā vispopulārākais zēnu vārds (piemēram, Siguldā 2015. gadā), tomēr jaunākie dati neapstiprina šo tendenci: 2020. gadā Latvijā bija reģistrēti tikai 68 jaundzimušie zēni vārdā *Jānis*. Tātad no pārliecinošas pirmās vietas kopš trešās tūkstošgades sākuma *Jāņa* popularitāte ir sarukusi: 2022. gadā jaundzimušo vārdu popularitātes tabulā *Jānis* bija tikai 33. vietā.

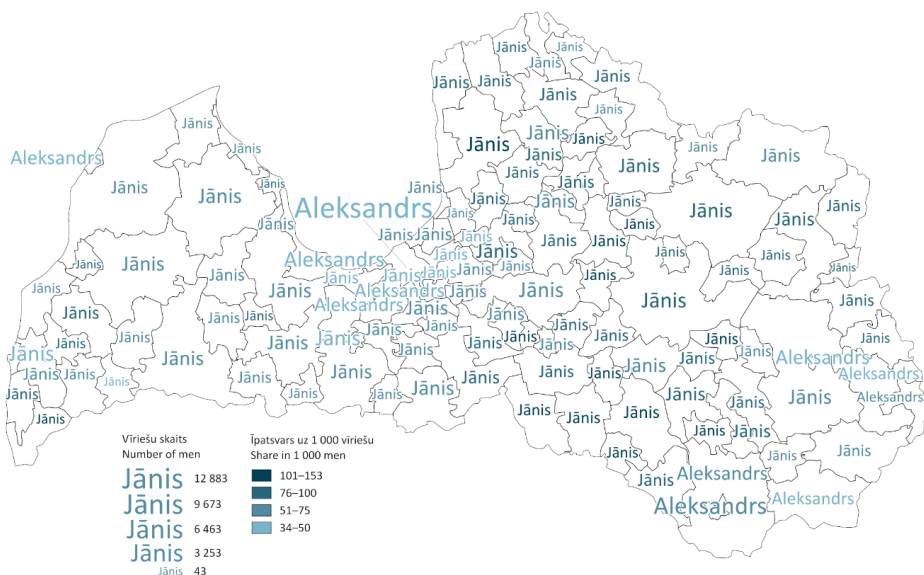
Daudzos gadījumos vecāki Latvijā izvēlas *Jāni* kā otro vārdu saviem bērniem, piemēram: 42x (2018), 51x (2019). Acīmredzot arī otrs vārds *Jānis* ne-

reti akcentē etnisko identitāti vai ir mantots no vecvectēviem, īpaši jauktajās ģimenēs vai emigrācijā dzīvojošās latviešu ģimenēs, piemēram: *Jānis Maikls*, *Jānis Bjarne*, *Jānis Braiss*, *Jānis Pjotrs*, *Jānis Elmurads*; *Deins Jānis*, *Ivans Jānis*, *Julius Jānis*, *Luijs Jānis*, *Džarnails Jānis* (Balode 2021). Bieži tiek veidotas dubultvārdu spēles, izmantojot analogos citu valodu vārdus: *Jans Jānis*, *Jānis Jonass*, *Džons Jānis*, *Ivans Jānis*, *Janeks Jānis*.

Šobrīd Latvijas iedzīvotāju reģistros kopā ir 43 337 *Jāņa* kā pirmā vai vienīgā vārda nesēji, no kuriem apmēram 2000 ir nevis latvieši, bet cittautieši (PMLP, dati 02.2022.).

Populārākie vīriešu personvārdi 2020. gada sākumā

Most popular forenames of men at the beginning of the year 2020

3. attēls. Populārākie vīriešu personvārdi Latvijā 2020. gada sākumā

Avots: <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/iedzivotaji/iedzivotaju-raditaji/meklet-tema/510-popularakie-viriesu-personvardi-2020-gada>

Neskatoties uz vispārējo personvārdu globalizācijas tendenci, *Jānis* ieņem nozīmīgu vietu latviešu antroponīmijā. Šie ir daži no sociālajos tīklos paustajiem viedokļiem par vārdu *Jānis*:

“Vislatviskākais vārds.” (Draugam.lv)

“Dēliem izvēlas īstu latviešu vārdu.” (Jelgavas vēstnesis.lv)

“Daudz Jāņu zinu, ne par vienu neko sliktu nevaru teikt.” (Bauskas dzīve.lv)

“Arī būt par Jāni kādam var nepatikt [..], bet nereti cilvēki, kam ir daudz vārda brāļu vai māsu, bauda īpašu piederības izjūtu.” (Psiholoģe.lv)

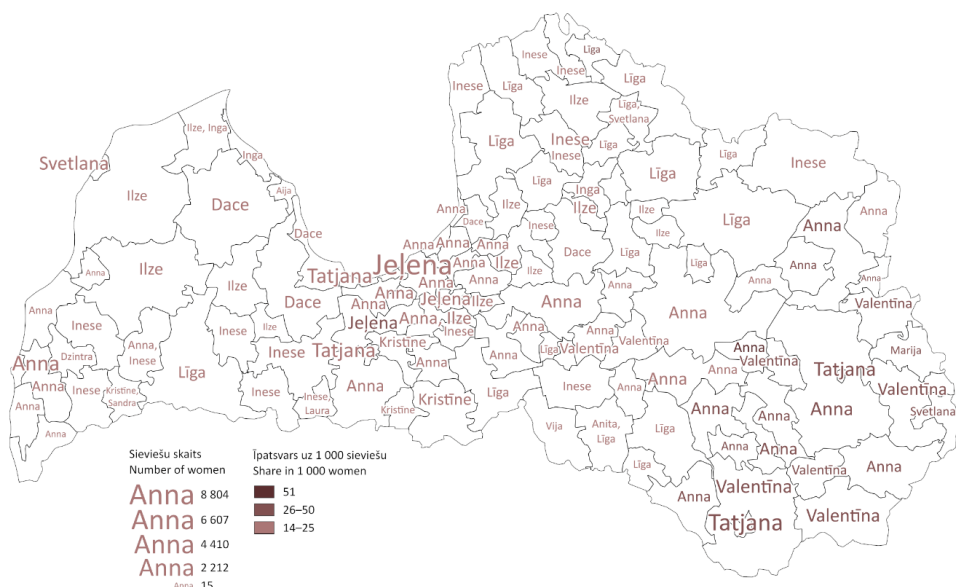
“Ja nebūs Jāņu, nebūs kam likt Jāņu vainagu galvā.” (FB)

Pēdējais komentārs saistīts ar to, ka *Jāņa* (un arī *Līgas*) vārds ir cieši saistīts ar tradicionālajiem latviešu saulgriežu svētkiem – Jāņiem, kas joprojām tiek plaši svinēti.

Ja salīdzina *Jāņa* analogu popularitāti jaundzimušo sarakstos citās Eiropas valstīs (piemēram, *John* Anglijā, *Juhani* Somijā), apstiprinās tā pati tendence – popularitātes līkne ir lejupslidoša.

Pretēji *Jāņa* vārdam, kas izplatīts visā Latvijas teritorijā, sieviešu vārdi rāda lielu dažādību (sk. 4. attēlu): gandrīz visu Latvijas karti pārklāj ne tikai populārākais vārds *Kristīne*, bet arī *Ilze*, *Inese*, *Līga*, *Dace*, austrumu Latvijā – *Anna*, *Valentīna* u. c.

Populārākie sieviešu personvārdi 2020. gada sākumā
Most popular forenames of women at the beginning of the year 2020

4. attēls. Populārākie sieviešu personvārdi Latvijā 2020. gada sākumā

Avots: <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/iedzivotaji/iedzivotaju-raditaji/meklet-tema/221-popularakie-sieviesu-personvardi>

3. Salīdzinājums ar lietuviešu personvārdu modes tendencēm

Ar Latvijā novērotajām tendencēm jaundzimušo vārdu došanā daudzviet saskan arī Lietuvā aprakstīto personvārdu mode (par šīm tendencēm sk. Sinkevičiūtē 2011; 2012; 2014; 2016; 2017; 2018; 2021a; 2021b u. c. – tieši uz šiem pētījumiem arī balstīti turpmākie secinājumi).

2020. gada populārāko vārdu saraksts Lietuvā atšķiras no Latvijas visieciņākajiem vārdiem ar to, ka tajā vairāk ir lietuviešu izcelsmes sieviešu vārdu (sk. *Luknė, Liepa, Gabija, Austėja*). Tomēr ir samērā populāri arī starptautiskie vārdi, kas ļoti iecienīti Latvijā, – *Emilija* un *Sofija* – 2020. gadā attiecīgi trešajā un sestajā pozīcijā, 2021. gadā – otrajā un piektajā vietā. Vīriešu vārdi visi bez izņēmuma ir starptautiski, vairāki ir ienākuši no Bībeles antroponīmijas (sk. *Adomas, Jokūbas, Lukas, Markas, Matas, Nojus*). Savukārt *Jonas, Oliveris, Robertas* neiekļuva 2020. gada “Top-10” populārāko vārdu sarakstā, turpretī 2021. gada sarakstā vārds *Jonas* ir 9. pozīcijā.

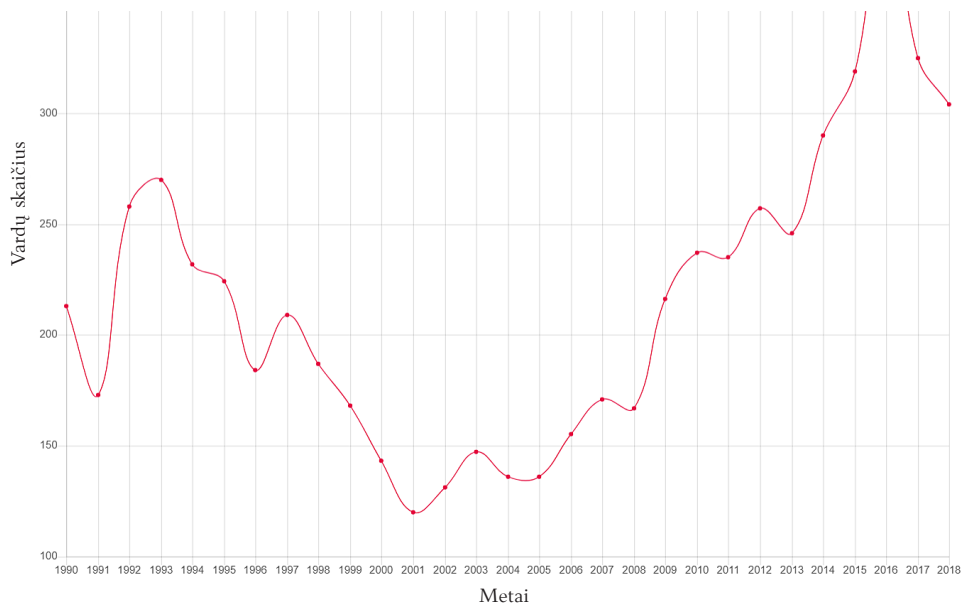
Jaundzimušo vārdi Lietuvā:

2020		2021	
meitenes	zēni	meitenes	zēni
<i>Lėja</i>	<i>Benas</i>	<i>Amelija</i>	<i>Markas</i>
<i>Amelija</i>	<i>Markas</i>	<i>Emilija</i>	<i>Jokūbas</i>
<i>Emilija</i>	<i>Lukas</i>	<i>Liepa</i>	<i>Matas</i>
<i>Luknė</i>	<i>Matas</i>	<i>Lėja</i>	<i>Dominykas</i>
<i>Liepa</i>	<i>Nojus</i>	<i>Sofija</i>	<i>Benas</i>
<i>Sofija</i>	<i>Jokūbas</i>	<i>Gabija</i>	<i>Herkus</i>
<i>Gabija</i>	<i>Herkus</i>	<i>Luknė</i>	<i>Nojus</i>
<i>Patricija</i>	<i>Dominykas</i>	<i>Adelė</i>	<i>Lukas</i>
<i>Kamilė</i>	<i>Kajus</i>	<i>Kamilė</i>	<i>Jonas</i>
<i>Austėja</i>	<i>Adomas</i>	<i>Austėja</i>	<i>Kajus</i>

(VLKK)

Salīdzinājums ar pašreizējām tendencēm Lietuvā liecina, ka pēdējos 30 gados – laikā kopš neatkarības atjaunošanas – sabiedrībā ļoti populāri ir kļuvuši divi vārdi. Kā raksta vecāki komentāros:

“[...] dažnāusiai antras vardas duodamas šventas, kad dievuliukas vaikiuką globotų [...]” („[...] visbiežāk otrs vārds tiek dots svēts, lai dieviņš bērniņu aizsargātu [...]”) (mamyciuklubas.lt). Tiek minēti tādi vārdu savienojumi kā *Kamilė Marija, Aistė Monika, Aistė Paulina, Beržas Jonas*.

5. attēls. Vārda *Jonas* popularitāte Lietuvā (1990–2020)

Avots: <http://vardai.vlkk.lt/statistika/>

Vēl viena skaidra tendence, kas aprakstīta arī Latvijā (sk. 2.5. sadaļu), ir lietuviešu/baltu izcelsmes vārdu radīšana vai arī jau agrāk radīto vārdu atdzīvināšana, piemēram: *Smiltē* ‘smilts’, *Saulē* un *Saulija* < ‘saule’, *Liepa* ‘liepa’, *Luknē* ‘dzeltenā ūdensroze’, *Ugnē* ‘uguns’, *Gilē* ‘ozolzīle’, *Bitē* ‘bite’; *Beržas* ‘bērzs’, *Ažuolas* ‘ozols’. Lielākoties tie ir ar dabu saistītie vārdi: meiteņu vārdiem tiek izvēlēti puķu nosaukumi: *Aguona* ‘magone’, *Azaliija* ‘acāliija’, *Magnoliija* ‘magnolija’, *Oleandra* < *oleandras* ‘oleandrs’, paretam pat ogu nosaukumi: *Žemuogē* ‘zemene’; zēnu vārdi saistīti ar dažādām dabas parādībām: *Lietus* ‘lietus’, *Sniegas* ‘sniegs’, *Perkūnas* m. un *Perkūnija* f. ‘pērkonis’, *Gūsis* ‘vēja pūsma’. Starp šī tipa personvārdiem ir arī ļoti reti sastopami vārdi: *Jūrē* un *Jūratēja* < *jūra* ‘jūra’, *Smilgē* < *smilga* ‘smilga’, *Jazmina* < *jazminas* ‘jasmīns’, *Medilē* < *medis* ‘koks’, *Uola* ‘klints’, *Upa* f., *Upiūs* m. < *upē* ‘upe’, *Giriūs* m. < *giria* ‘mežs, sils’ un daudzi citi. Tiek reģistrēti arī abstraktas nozīmes vārdi: *Ateitis* ‘nākotne’, *Liepsna* ‘liesma’, *Žariija* ‘kvēlojoša ogle’. Starp minētajiem jaunradītiem personvārdiem ir arī tādas semantikas vārdi kā ‘lietus’, ‘sniegs’, ‘smilga’, ‘zemene’, ‘koks’, ‘ozols’ u. c., kādi vēl nav konstatēti latviešu antroponimiskajā sistēmā.

Analizējot vārdu, kas darināti uz lietuviešu valodas bāzes, semantiku, ir konstatēts, ka daudzi visizplatītākie šī laikposma vārdi ir cēlušies no īpašības vārdiem *ramus* ‘mierīgs’ (*Raminta*, *Ramūnas*), *skaiustus* ‘šķīsts’ (*Skaistē*), *džiugus* ‘jautrs’ (*Džiugas*), *taurus* ‘cēls, cildens’ (*Taurus*), *orus* ‘cienīgs’ (*Orinta*). Dažu personvārdu izcelsme var tikt interpretēta dažādi: *Džiug-as* < *džiug-us* ‘jautrs’ vai *Džiugas* ‘teikas varoņa vārds, kas sabēris Džuga kalnu’, *Taurus* < *taurus* ‘cildens’ vai *tauras* ‘taurs, savvaļas vērsis’; tieši divējāda iespēja interpretēt personvārdus ir svarīga un var būt kā stimul, izvēloties bērnam vārdu (Sinkevičiūtē 2021b). Kā liecina personvārdu popularitātes grafiki, *Džiugas* ir sasniedzis augstāko popularitātes punktu 2009. gadā, *Taurus* vispopulārākais 2019. gadā (VLKK). Analizējot no vārddarināšanas viedokļa, pēdējos trīsdesmit gados visizplatītākās izskaņas ir bijušas *-ūnas*, *-ūnē* (*Ramūnas*, *Žydrūnē*), *-inta* (*Žavinta*), arī *-ēja* (*Taurēja*) un *-ita* (*Džiugita*) (Sinkevičiūtē 2021b).

Pēc antroponīmu arhaiskā parauga arī mūsdienu lietuviešu valodā tiek darināti tādi divcelmu neoloģismi kā: *Eitviltē*, *Jolvita*, *Justvita*, *Mingirdas*, *Sodautas*, *Tautvilas* (*Eitviltē* vārda izvēli meitas mamma skaidro šādi: „[.] iš 2 žodžių durta (Eitviltė = eiti su viltimi)” („[.] no 2 vārdiem savienots – ‘iet ar cerību’”) (mamyciuklubas.lt). Jāpiebilst, ka šie jaundarinājumi ir ļoti reti sastopami vārdi, vienīgais biežāk lietotais ir *Tautvilas*.

Lietuviešu vīriešu vārds *Jonas*, lai gan vairs nav tik populārs kā agrākos gados, tomēr saglabā savas pozīcijas arī mūsdienās (sk. 5. attēlu). Jāpiebilst, ka lietuviešu sabiedrībā ne tikai *Jonas*, bet arī citi vārdi simbolizē tautiskumu – tie ir Lietuvas valsts dižkunigaišu vārdi, vairāki lietuviskas izcelsmes vārdi. Piemēram, kā tiek skaidrota vārda *Rūta* simbolika:

“Dėkinga Tėveliams labai už vardo parinkimą: visada pabrėždavo, kad renkantis buvo svarbi lietuvybė, tradicijų puoselėjimas, moteriškoji tapatybė. Ir vienai dukrų tokį vardą skyrėme.” („Ļoti pateicīga Vecākiem par vārda izvēli: vienmēr uzsvēra, ka izvēlē bija svarīgs lietuviskums, tradīciju kopšana un sievišķā identitāte. Arī mēs devām šo vārdu vienai no mūsu meitām.”) (Fb)

Lietuvā – tāpat kā Latvijā un citās valstīs – tiek darināti jauni vārdi tieši no vietvārdiem: *Baltija* f. (< *Baltijos jūra*), *Prieglius* m. (< upe *Prieglius*), *Tauragnas* m. (< ezers *Tauragnas*), *Ūlis* m. (< upe *Ūla*). Paretam tiek konstatēti arī neoloģismi, radušies no senajiem baltu etnonīmiem, piemēram, pēdējo 20 gadu laikā ir reģistrēti vārdi *Skalvė* f. un *Skalvis* m. < ‘skalvji – rietumbaltu cilts’, *Nadruvė Juta* f. < ‘nadruvis – seno prūšu cilts pārstāvis’ un kā otrs vārds *Tautvydas Jotvingas* m. < *jotvingis* ‘jātviņģis’. Latvijā ir vienreiz reģistrēts vārds *Prūsīs*, taču Lietuvā šāds vārds nav manīts. Lietuvā nav arī personvārdu,

kas būtu darināti no saknes *lietu-*, turpretī Latvijā saknes *latv-* vārdi ir vairāki (piemērus sk. 2.9. sadaļā).

Lietuvā, tāpat kā Latvijā (sk. 2.7. sadaļu), bieži tās pašas saknes vārdos tiek nosaukti gan zēni, gan meitenes, piemēram, *Kedras* un *Kedra*, *Oleandras* un *Oleandra*, *Upē*, *Upa* un *Upius*, *Ūla* un *Ūlis*. Tradicionāli personvārds *Jokūbas* ir vīriešu vārds, kas joprojām ir iecienīts lietuviešu ģimenēs, bet 2018. gadā viena meitene tika nosaukta vārdā *Jokūbē*, turpretī *Miglē* ir labi zināms sieviešu vārds, bet kopš 1991. gada paretam tiek reģistrēts arī zēnu vārds *Miglius*.

Aizgūto vārdu ziņā lietuviešu antroponimiskā sistēma arī nav izņēmums – pēdējos gadu desmitos to ir sasnieguši daudzi no dažādām valodām ieceļojušie personvārdi. Šādu piemēru ir ļoti daudz: *Aglaja*, *Alika*, *Aliana*, *Anetē*, *Dakota*, *Deira*, *Dijora*, *Dolija*, *Dolomēja*, *Eiprilē*, *Eja*, *Elē*, *Elitija*, *Era*, *Esmilē*, *Esteila*, *Estēja*, *Etnaja*, *Ēvē*, *Farida*, *Frēja*, *Iglē*, *Julinga*, *Keira*, *Matēja*, *Merita*, *Nija*, *Noela*, *Osēja*, *Širlē*, *Temidē*, *Unē*; *Erestas*, *Eronas*, *Majus*, *Meidis*, *Meinardas*, *Tajus*, *Tumas*, *Vilas* un daudzi citi. Sal. līdzīgus aizguvumus arī latviešu valodā (sk. 2.4. sadaļu).

Varētu vēl minēt savdabīgu diskusiju presē par vārdu *Liuciferis*, ko vecāki bija izvēlējušies savam dēlam Panevėžā 2020. gadā. Lai gan katoliskajā kontekstā vārdam ir negatīva nozīme, asociācijas ar sātanu, tomēr pēc cilmes tas ir latīņu valodas vārds ar sākotnējo nozīmi ‘gaismas nesējs’. (Irytas.lt)

Lietuviešu personvārdu popularitātes līknes (VLKK) skaidri liecina, ka vairs nav modē vēsturiskie Lietuvas dižkunigaišu personvārdi, kas tradicionāli lietoti gandrīz visās lietuviešu ģimenēs: *Algirdas*, *Gediminas*, *Kęstutis*, *Mindaugas*, *Vytautas* u. c. Padomju gados nereti bija pat vairāki vienas ģimenes locekļi ar šādiem vārdiem, piemēram, visi trīs dēli nosaukti dižkunigaišu vārdos. Tomēr pēdējās desmitgadēs šie vārdi Lietuvā vairs neiekļūst populārāko personvārdu desmitniekā. Arī Lietuvas Dižkunigaitijas laikosma sieviešu vārdu – *Birutē*, *Danutē* – popularitāte tuvojas nullei: 2017., 2018. un 2020. gadā neviena meitene netika nosaukta vārdā *Birutē*, laikosmā no 2010. gada līdz 2020. gadam tikai viena meitene (2015. gadā) ieguva vārdu *Danutē*. Tiesa, to pašu var teikt par citu ar deminutīvo piedēkli darinātu personvārdu izplatību – desmit gadu periodā (2010–2020) vārds *Laimutē* reģistrēts tikai vienreiz, *Onutē* – reģistrēts tikai 3 reizes, *Marytē* – nav reģistrēts nevienu reizi. (Sal. arī līdzīgus novērojumus Latvijā – sk. 2.8. sadaļu.) Tāpat kā latviešu, tā arī lietuviešu pētnieki norāda uz tendenci mūsdienās izvēlēties īsus personvārdus (Sinkevičiūtē 2021b).

Runājot par visu paudžu lietuviešu vārdiem, visizplatītākie ir *Irena* un *Jonas* (attiecīgi 26 260 un 28 725, VLKK 2021. gada beigu dati). Citi populārākie sieviešu vārdi: *Janina* (21 236), *Kristina* (19 759), *Da-*

nutē (19 612), *Lina* (19 406), *Regina* (19 204), *Ona* (18 580), *Dai-va* (18 281), *Rasa* (17 989), *Aldona* (16 303) un vīriešu vārdi *Vytautas* (28 499), *Tomas* (23 589), *Antanas* (19 800), *Mindaugas* (19 602), *Darius* (17 446), *Kęstutis* (17 295), *Andrius* (16 574), *Mantas* (15 947), *Saulius* (15 188) (VLKK). Interesanti, ka neviens no šiem vārdiem neparādās pēdējos gados jaundzimušo populārāko vārdu desmitniekā.

Jāatgādina, ka lietuviešu jaunajiem vecākiem ir pieejama K. Kuzaviņa un B. Savukīna sastādītā vārdnīca (1987), kas izdota vairākkārt, kā arī jauna vārdnīca “Rinkis vardž lietuvišķā” (2014) un vairākkārt izdoti kalendāri: “Vardž kalendorius” (1996) un “Vardadienių knyga” (2009, iekļauti 4300 vārdu) (sastādītājs vēsturnieks Aurēlijs Noruševičs (*Aurelijus Noruševičius*)).

4. Salīdzinājums ar igauņu personvārdu modes tendencēm

Salīdzinot Latvijas „Top-10” populārāko vārdu sarakstu ar ziemeļu kaimiņu igauņu jaundzimušo sarakstu, arī ir vērojamas daudzas līdzības. Pēc 2020. gada datiem, igauņu zēnu personvārdi *Robin* (1. vieta) un *Robert* (9. vieta) ir populāri jau daudzus gadus (2011–2016), taču pārsteigums, ka *Oliver* ir augstā 4. vietā (2020. gadā) un 2. vietā (2021. gadā). Absolūti lielākā daļa šo vārdu ir tradicionāli un starptautiski. Jāpiebilst, ka igauņu vārds *Johanness* vairs nav atrodamš 2021. gada jaundzimušo „Top-10” populārāko vārdu sarakstā (2020. gadā bija 17. vietā). Tāpat saraksta augšgalā ir jau Latvijā un Lietuvā minētie populārie meiteņu vārdi – *Sofia* un *Emily*, kā arī *Mia*, kas nav tik izplatīts Latvijā (2020. gada sarakstā bija 17. vietā) un Lietuvā (vārds *Mija* 2020. gadā tika dots 28 meitenēm, *Mia* – 14).

Jaundzimušo vārdi Igaunijā:

2020		2021	
meitenes	zēni	meitenes	zēni
<i>Sofia</i>	<i>Robin</i>	<i>Mia</i>	<i>Robin</i>
<i>Mia</i>	<i>Rasmus</i>	<i>Sofia</i>	<i>Oliver</i>
<i>Saara</i>	<i>Jakob</i>	<i>Emily</i>	<i>Mark</i>
<i>Emma</i>	<i>Oliver</i>	<i>Hanna</i>	<i>Sebastian</i>
<i>Emily</i>	<i>Sebastian</i>	<i>Nora</i>	<i>Hugo</i>
<i>Alisa</i>	<i>Hugo</i>	<i>Emma</i>	<i>Henri</i>
<i>Eva</i>	<i>Aron</i>	<i>Eva</i>	<i>Rasmus</i>
<i>Lenna</i>	<i>Arttur</i>	<i>Alisa</i>	<i>Martin</i>
<i>Maria</i>	<i>Robert</i>	<i>Marta</i>	<i>Miron</i>
<i>Mirtel</i>	<i>Lukas</i>	<i>Leena</i>	<i>Kristofer</i>

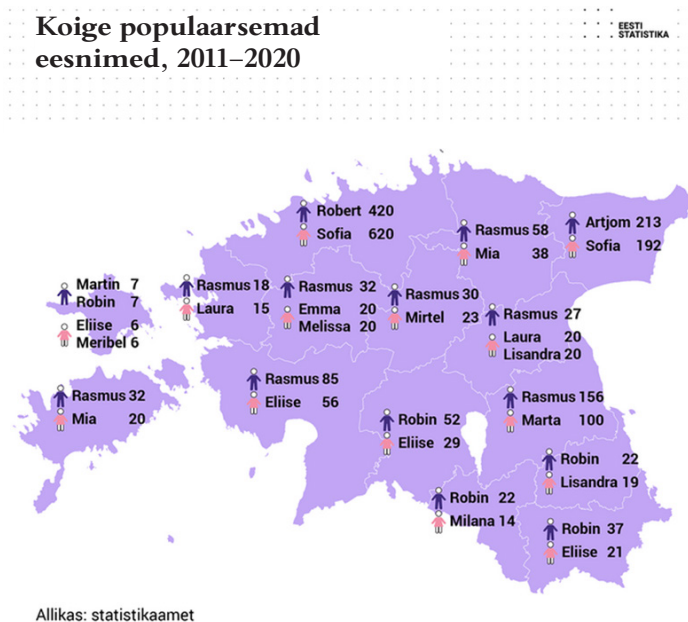
(Estonian names 2020, 2021)

Gandrīz visi pēdējo divu gadu populārākie jaundzimušo vārdi ir starptautiski. Igaunu personvārdu pētniece Annika Hussar (Hussar 2021), komentēdama šos (2020. gada) datus, pievērš uzmanību sieviešu personvārdiem *Lenna* un *Mirtel*: šī ir pirmā reize, kad Igaunijā skaidri redzama igauņu popkultūras ietekme vārdu izvēlē – *Lenna* ir populāras igauņu dziedātājas (*Lenna Kuurmaa*) vārds, savukārt *Mirtel* ir slavenas igauņu aktrises vārds (*Mirtel Pohla*). Abiem šiem personvārdiem ir iespējami vairāki izcelsmes skaidrojumi: tie var tikt interpretēti gan kā starptautiski vārdi, gan tos var salīdzināt ar igauņu valodas vārdiem: *lenna* ‘lidot’ un *mirt* ‘mirte /augš/’.

Saskaņā ar Hussaras secinājumiem par 21. gadsimta igauņu personvārdiem pie skaidri samanāmām tendencēm tiek minēts fakts, ka joprojām ir populāri vecie aizgūtie personvārdi, kas bija izplatīti 20. gadsimta 80. un 90. gados, piemēram, meiteņu vārdi *Liis*, *Liisa*, *Triin*, zēnu vārdi *Andre*, *Joosep*, *Kristjan*, *Lauri*, *Mihkel*, *Siim*, *Tanel*. Tiek runāts par vārdu internacionalizāciju arī mūsdienās, piemēram: *Anette*, *Emma*, *Helena*, *Johanna*, *Maria*, *Marta*; *Gustav*, *Hugo*, *Karl*, *Oskar*, *Robert*. Šajā gadsimtā igauņu valodā ienāk arī jauni aizguvumi, piemēram: *Annabel*, *Birgit*, *Carmen*, *Kätlin*, *Laura*, *Mia*, *Sandra*, *Saskia*; *Aron*, *Kevin*, *Kristofer*, *Lukas*, *Oliver*, *Rasmus*, *Robin*, *Sebastian*, *Sten*. Vienlaikus rodas jauni vārdi, darināti uz igauņu valodas apelatīvu pamata: lielākoties tie ir ar dabu saistīti personvārdi, piemēram, dabas parādību nosaukumi saskatāmi šādos vārdos: *Koit* m. ‘ausma’, *Maru* m. ‘vētra’, *Raju* m. ‘vētra’, *Torm* m. ‘vētra’, *Suvi* f. ‘vasara’, *Kuu* f. ‘mēness’, *Lumi* f. ‘sniegs’, *Tuule* f. ‘vējš’; putnu nosaukumi: *Kaaren* m. ‘krauklis’, *Kaur* m. ‘nirējs, gārgale /putns/’, augu nosaukumi: *Tõru* m. ‘zīle’, *Kirsi* f. ‘ķirsis’, *Pihel* f. ‘pīlādzis’, *Sirel* f. ‘ceriņš’. Arī citas konkrētas vai abstraktas nozīmes personvārdi: *Kuldar* m. ‘zelts’ + *-ar*, *Helin* f. ‘zvans, skaņa’, *Hõbe* f. ‘sudrabs’, *Kaja* f. ‘atbalss’, *Luule* f. ‘dzeja’, *Pärl* f. ‘pērle’, *Sāde* f. ‘dzirkstele’, *Õnne* f. ‘laime’ (vairāk piemēru sk. Hussar 2021). Tomēr šie vārdi nav plaši lietoti, tie neiekļūst populārāko vārdu saraksta augšgalā. Tieši jaunvārdu darināšana no dabas etimoniem ir raksturīga visām trim Baltijas tautām.

Tomēr jāatzīst, ka arī Igaunijā vairums jauno vecāku priekšroku dod klasiskiem, tradicionāliem vārdiem. Diezgan populāras ir vārdu kombinācijas (rakstāmas ar defisēm vai bez tām): *Karl Gustav*, *Karl-Martin*; *Grete-Liis*, *Laura-Liisa*, *Hanna-Liisa* u. tml.

Sk. 6. attēlu, kas ilustrē vizizplatītāko personvārdu ģeogrāfiju Igaunijā (2011–2020).

6. attēls. Populārākie jaundzimušo vārdi Igaunijā (2011–2020)

Avots: https://www.stat.ee/nimed/TOP_AASTAD

Īsi pieskaroties tālāku kaimiņu – somu – jaunākajām vārdošanas tradīcijām, skaidri saskatāmas daudzas līdzības arī ar igauņu jaundzimušo vārdiem. Jaundzimušo vārdi Somijā 2019. gadā:

meitenes	zēni
<i>Aino</i>	<i>Leo</i>
<i>Aada</i>	<i>Elias</i>
<i>Sofia</i>	<i>Oliver</i>
<i>Eevi</i>	<i>Eino</i>
<i>Olivia</i>	<i>Väinö</i>
<i>Lilja</i>	<i>Eeli</i>
<i>Helmi</i>	<i>Noel</i>
<i>Ellen</i>	<i>Leevi</i>
<i>Emilia</i>	<i>Onni</i>
<i>Ella</i>	<i>Hugo</i>

(DVV 2019; Yle.fi)

Jaundzimušo vārdi Somijā 2020. gadā:

meitenes	zēni
<i>Aino</i>	<i>Leo</i>
<i>Olivia</i>	<i>Eino</i>
<i>Sofia</i>	<i>Oliver</i>
<i>Pihla</i>	<i>Elias</i>
<i>Aada</i>	<i>Onni</i>
<i>Eevi</i>	<i>Väinö</i>
<i>Isla</i>	<i>Noel</i>
<i>Lilja</i>	<i>Eeli</i>
<i>Helmi</i>	<i>Toivo</i>
<i>Ellen</i>	<i>Leevi</i>

(DVV 2020; Yle.fi)

Jaunākie 2021. gada dati liecina, ka personvārdi *Sofia* (4. vietā) un *Oliver* (3. vietā) ir atzīti arī Somijā. Lielākoties sarakstu veido starptautiski vārdi vai to saīsināti varianti, tomēr starp zēnu vārdiem ir vairāki somu izcelsmes vārdi: *Onni* < *onni* ‘laime’, *Toivo* < *toivo* ‘cerība’. Populārākajā desmitniekā Somijā ietilpst arī daži mitoloģiski vārdi, nākuši no somu ēposa “Kalevala”: *Aino*, *Väinö*, kas citās valodās nav sastopami.

Jaundzimušo vārdi Somijā 2021. gadā:

meitenes	zēni
<i>Olivia</i>	<i>Leo</i>
<i>Lilja</i>	<i>Eino</i>
<i>Eevi</i>	<i>Oliver</i>
<i>Sofia</i>	<i>Elias</i>
<i>Aino</i>	<i>Väinö</i>
<i>Isla</i>	<i>Onni</i>
<i>Venla</i>	<i>Eeli</i>
<i>Aada</i>	<i>Noel</i>
<i>Emma</i>	<i>Toivo</i>
<i>Aava</i>	<i>Joel</i>

(Yle.fi 3)

Tradicionālie somu vārdi mūsdienās pārsvarā tiek lietoti kā otrie vai trešie vārdi: tie ir sieviešu vārdi *Amanda*, *Aurora*, *Emilia*, *Maria*, *Olivia*, *Sofia*; vīriešu vārdi *Antero*, *Ilmari*, *Johannes*, *Juhani*, *Mikael*, *Olavi*. Pēdējos gados tiek veidoti daudzi jauni vārdi, par pamatu ņemot somu apelatīvo leksiku:

Onni m. ‘laime’ (šīs semantikas personvārdi citās valodās parasti ir sieviešu vārdi), *Pihla* f. ‘pīlādzis’. Arī Somijā vārdi mēdz mainīt dzimti – sākotnēji kā zēnu, tagad arī kā meiteņu vārdi ir pazīstami tādi kā *Tuisku* m., f. ‘vēja brāzma’ un *Lumi* f., m. ‘sniegs’. (Yle.fi 1; Yle.fi 2)

Nobeigums

Jaunākie pēdējo 18 gadu (2004–2021) novērojumi Baltijas valstīs (īpaši Latvijā) liecina par izmaiņām vārda izvēlē, kas vairākās valstīs ir līdzīgas. Padomju laikā bērnam drikstēja izvēlēties tikai vienu vārdu. Mūsdienās Latvijā jaundzimušajiem samērā bieži tiek doti divi vai pat trīs vārdi, lai gan ar likumu ir atļauti ne vairāk kā divi. Nereti kā otrais vārds ir izvēlēts kāds ģimenē mantots vārds (piemēram, *Deins Jānis*). Bieži otrais vārds atspoguļo nacionālo identitāti, etniskās saknes – īpaši jauktajās vai no Latvijas emigrējušajās ģimenēs (piemēram, *Metjū Dzintars*). Vecāki, izvēloties bērnam divus vārdus, nereti veido īpašas fonētiskas kombinācijas (*Adrija Adrijana, Unda Una*) vai semantiskas vārdkopas (*Pērle Mirdza*). Samērā jauna tendence Latvijā ir pat dokumentos izvēlēties papildnosaukumu *Juniors* kā oficiālu vārdu (*Ādams Juniors*).

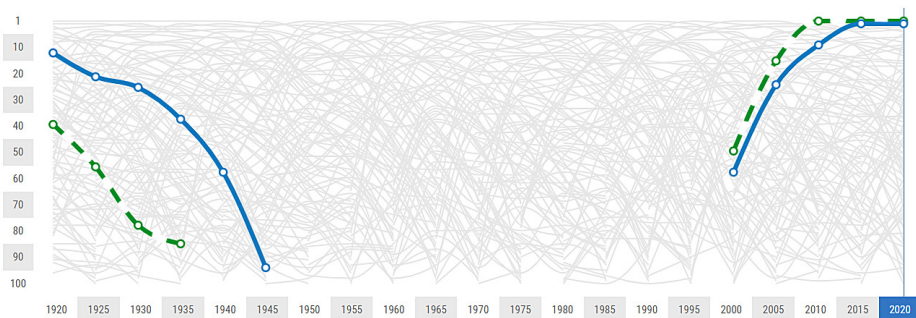
Arvien vairāk vecāku izvēlas saviem jaundzimušajiem vārdus, kas būtu starptautiski, viegli izrunājami, īsi, bez diakritiskajām zīmēm (*Martins*, nevis latv. tradicionālais *Mārtiņš*); pēc vecāku domām, vārda formai ir jābūt “piemērotai” Eiropas vai pat pasaules telpai. Modē ir īsi vienzilbīgi vai divzilbīgi personvārdi – seno latviešu vārdu hipokoristikas (*Guste, Katre*) vai jauni aizguvumi – latviešu valodā ir pat vienzilbes vārdi (*Dāgs, Deivs*). Strauji pieaug aizgūto vārdu skaits: tie ir personvārdi no kinofilmām, daiļliteratūras, mūzikas grupām u. c. (*Keisija, Kimberlija*). Viena no galvenajām motivācijām, izvēloties jaundzimušā vārdu, – oriģinalitāte: ir radīts daudz neoloģismu, kuru pamatā ir latviešu apelatīvi, pārsvarā tie ir dabas primārās semantikas vārdi (*Kamene, Kastanis, Rītarasa*). Latviešiem ir samērā maz personvārdu, kas būtu radušies no vietvārdiem, tomēr nesen ir reģistrēti vairāki šādi vārdi (*Rīga, Turaida*). Diezgan bieži vārdi maina savu “dzimumu”: tradicionāls latviešu vīriešu vārds kļūst par sievietes vārdu vai otrādi (*Dace > Dacis, Leons > Leona*). Deminutīvu formas, kuras Latvijā var lietot kā oficiālās vārda formas, vairs nav populāras: reģistrēti tikai daži meiteņu vārdi (*Lienīte, Mārīte*). Latviešu tradicionālais vārds *Jānis*, kas ir kā nacionālās identitātes simbols un bija vispopulārākais vārds vairāk nekā 100 gadus, kopš tūkstošgades sākuma vairs neiekļūst jaundzimušo „Top-10” populārāko vārdu sarakstā. Jāsecina, ka vārdu izvēli ietekmē modes cikli, vecvecāku vārdi atgriežas ik pēc 80–100 gadiem. Mūsdienu valodas fakti liecina, ka vārda došanas individualizācija pieņemas spēkā ne tikai Latvijā.

Vairākas jaundzimušo personvārdu došanas tendences sakrīt gan Latvijā, gan Lietuvā un Igaunijā – divu vārdu izvēle, jaundarināti dabas semantikas personvārdi, daudzi reti aizguvumi no citām valodām, starptautisko vārdu popularitāte. Lietuvā un Latvijā arvien mazāk izvēlas deminutīvvardus kā oficiālos vārdus. Lietuvā kādreiz iecienītie dižkunigaišu vārdi vairs neiekļūst populārāko vārdu desmitniekā. Igaunijā ir modē divus personvārdus savienot ar defīsi.

Ir vispārzināms, ka vārdu mode izplatās no valsts uz valsti, no valodas uz valodu, no vienas antroponīmiskās sistēmas uz otru. Kā liecina somu antroponīmikas pētnieces Minnas Sārelmas-Paukalas (Saarelma-Paukkala 2020) novērojumi, „vārdu izvēles tendences no valsts uz valsti pāriet ievērojami ātrāk nekā agrāk”. To ietekmē dažādi iemesli: globalizācija, emigrācija, politika, sabiedriskie notikumi, populārās filmas, mūzikas grupas, sporta zvaigznes u. c. Tomēr ļoti bieži šo modes personvārdu izplatības iemeslus nav iespējams noteikt. Nevienš nevar argumentēti izskaidrot, kāpēc *Jānis* vairāk nekā simts gadus bija populārākais vārds Latvijā, bet 21. gadsimta sākumā pēkšņi tas zaudēja savas pozīcijas, piekāpjoties tieši *Robertam*, kas vairākās valodās iekaroja jaundzimušo vārdu pirmās vietas un Latvijā pirmajā vietā noturējās gandrīz 20 gadus (sk. 1. attēlu). Ne tikai Latvijā, bet arī citās valodās ir grūti izskaidrojama vārda *Olivers* straujā popularitāte: desmit gadu laikā no 55. vietas pacēlās līdz 1. vietai (sk. 2. attēlu).

Tas pats vērojams meiteņu populārāko vārdu sarakstā: sieviešu vārdu *Sofija*, kas gandrīz 20 gadus ieņēma pirmo vietu Latvijas jaundzimušo „Top-10” populārāko vārdu sarakstā un bija/ir iecienīts vārds daudzās Eiropas valstīs, 2020. gadā Latvijā nomainīja vārds *Emīlija*, kas bija izplatīts pirms 100 gadiem 20. gadsimta sākumā un vēlāk izzuda no populārāko vārdu sarakstiem (sk. 7. attēlu). Tieši *Emīlija* izvirzās modes augšgalā arī Lietuvā, Igaunijā, Somijā, Vācijā u. c.

Kā ir atzinusi igauņu personvārdu pētniece A. Husara (Hussar 2021), tendence, kas novērota arī Latvijā, Lietuvā, Igaunijā – arvien biežāk dažādās valstīs tiek lietoti tie paši personvārdi. Ne vienmēr tie ieņem augstākās vietas popularitātes tabulās, taču to lietojums ir konstants. Šie ir daži vārdi, kas ir vieni no izplatītākajiem Latvijā, Lietuvā, Igaunijā, kā arī citviet (ir līdzības ar Skandināvijas valstīm un īpaši ar Vāciju): latv. *Alise, Amanda, Amēlija, Anna, Elizabete/Elza, Elīza, Emīlija, Emma, Katrīna, Liliņa, Marta, Nora, Paula, Olīviņa, Sofija; Alekss, Artūrs, Daniels, Emīls, Hugo, Jēkabs, Kārlis, Lūkass, Marks/Markuss, Olivers, Oskars, Pauls, Roberts, Toms/Tomass* u. c. Šķiet, ka šie personvārdi varētu būt izturējuši laika pārbaudi.

7. attēls. Sieviešu vārdu *Sofija* (pārtrauktā līnija) un *Emīlija* (nepārtrauktā līnija) popularitāte Latvijā laikapsmā 1920–2020 (Diagramma no CSB)

Avots: https://tools.csb.gov.lv/names/lv/1/0/20/598_784

SAĪSINĀJUMI

dem. – deminutīvs

f. – sieviešu dzimte

FB – komentāri lietotnē *Facebook*

latv. – latviešu

liet. – lietuviešu

m. – vīriešu dzimte

AVOTI UN LITERATŪRA

Balode, Laimute 2018a, Piezīmes par personvārdu maiņu Latvijā (Some Comments of First Name Change in Latvia), in Inita Vītola (red.), *Dzīves lingvistika. Veltījumskrājums profesoram Jānim Valdmanim. Linguistics of Life. A Festschrift in Honour of Jānis Valdmanis*, Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 67–86.

Balode, Laimute 2018b, Deminutīvi patstāvīgu vārdu funkcijā (Diminutives as Official Personal Names in Latvian), *Onomastica Lettica* 5, 195–209.

Balode, Laimute 2019, 100 izplatītākie latviešu sieviešu un vīriešu vārdi, *Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums* 14, 151–170.

Balode, Laimute 2020, Name changes and identity in Latvia, in Laimute Balode, Christian Zschieschang (red.), *Onomastikas pētījumi 2. Onomastic Investigations 2*, Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 18–37.

Balode, Laimute 2021, Vai *Jānis* atgriezās?, in Kristīne Mežapuķe (red.), *Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 148. dzimšanas dienas atceres starptautiskā zinātniskā konference „Baltijas onīmi: no sendienām līdz mūsdienām”*. Tēzes, Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 5–6.

Balode, Laimute 2022, *Names of New-borns in Latvia: Recent Changes*, (in print).

Bauskaszīve.lv – Jānis Jāņa dēls vairs nav modē. Komentāri, *Bauskaszīve.lv*, <https://www.bauskaszive.lv/projekts-kulturvide-novados/janis-jana-dels-vairs-nav-mode-172301> (skatīts 12.05.2021.).

Blese, Ernests 1929, *Latviešu personu vārdu un uzvārdu studijas 1: Vecākie personu vārdi un uzvārdi (XIII–XVI gs.)*, Rīga: Ģenerālkomisijā pie A. Gulbja.

Bušs, Ojārs 2003a, Daži vērojumi par mūsdienu latviešu personvārdu dinamiku, in Idem, *Personvārdi, vietvārdi un citi vārdi: izpētes pakāpieni*, Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 78–89.

Bušs, Ojārs 2003b, Dažas piezīmes par populārāko latvisko personvārdu dinamiku pēdējā pusgadsimta laikā, in Idem, *Personvārdi, vietvārdi un citi vārdi: izpētes pakāpieni*, Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 90–97.

Bušs, Ojārs 2004, Jaunais gadu tūkstotis sākas ar revolūciju, in *Tavs vārdadienu kalendārs 2005–2007*, Rīga: Valsts valodas centrs, 417–421.

Bušs, Ojārs 2005, Jānis – tūkstošveidis ar tūkstošgadīgām saknēm, *Latvijas Luterānis* 6, 11.

Bušs, Ojārs 2013, Jānis un citi jeb Latviešu personvārdu modes mūsdienu tendences, *Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums* 8, 86–93.

Cālis – Bērnam divi vārdi – praktiskā pieredze. Komentāri, <https://calis.delfi.lv/forums/tema/18116917-bernam-divi-vardi-praktiska-pieredze/> (12.03.2021.).

CSB – Centrālās statistikas pārvaldes dati, <http://vardi.csb.gov.lv>.

Delfi 1 – Latvijas bērniem turpina dot neparastus vārdus. Komentāri, *Delfi.lv*, <http://www.delfi.lv/news/national/politics/latvija-berniem-turpina-dot-neparastus-vardus.d?id=2008841&com=1®=0&s=1&no=20> (29.03.2022.).

Delfi 2 – Latvijas bērniem turpina dot neparastus vārdus. Komentāri, *Delfi.lv*, <http://www.delfi.lv/news/national/politics/latvija-berniem-turpina-dot-neparastus-vardus.d?id=2008841&com=1®=0&s=1&no=120> (29.03.2022.).

Delfi 3 – Latvijas bērniem turpina dot neparastus vārdus. Komentāri, *Delfi.lv*, <http://www.delfi.lv/news/national/politics/latvija-berniem-turpina-dot-neparastus-vardus> (29.03.2022.).

Delfi 4 – Rutka, Aija, Kāpēc Kīselei, Žikivatoram un virknei citu nebūs oficiālo vārda svētku? Vārda dienu kalendāra tapšanas noslēpumi. Komentāri, *Delfi.lv*, 11.01.2016., <https://www.delfi.lv/calis/jaunumi/kapec-kiselei-zikivatoram-un-virknei-citu-nebus-oficialo-varda-svetku-varda-dienu-kalendara-tapsanas-noslepumi.d?id=46928129> (12.04.2022.).

Delfi 5 – Fantāzijas lidojumam nav robežu: Slavenību bērnu dīvainie vārdi. Komentāri, *Delfi.lv*, 29.12.2013., <http://www.delfi.lv/calis/jaunumi/fantazijas-lidojumam-nav-robezu-slavenibu-bernu-divainie-varidi.d?id=43996762&page=7> (10.04.2022.).

Draugam.lv – Vārda *Jānis* nozīme un skaidrojums. Komentāri, <http://www.draugam.lv/vards/Janis> (12.03.2022.).

Dunkling, Leslie 1993, *The Guinness Book of Names*, 6th edition, New York: Guinness Publishing Ltd. Facts On File.

DVV 2019 – Digi- ja väestötietovirasto (Digital and Population Data Services Agency of Finland), https://dvv.fi/documents/16079645/21810437/2019_suosituimmat_nimet_fi_fi.pdf/b750a8f6-917d-3c0d-302a-8a82c917eb85/2019_suosituimmat_nimet_fi_fi.pdf?t=1586336578000.

DVV 2020 – Digi- ja väestötietovirasto (Digital and Population Data Services Agency), <https://dvv.fi/documents/16079645/17189857/Suosituimmat+nimet+2020.pdf/a80c83d1-ecbc-465c-1b4f-361de0b37c86/Suosituimmat+nimet+2020.pdf?t=1647512218163>.

Estonian names 2020 – Rahvastiku statistika, 25 populaarsemat eesnime 2020 (Igaunijas 25 populārāko vārdu statistika 2020), https://www.siseministeerium.ee/sites/default/files/dokumentid/Rahvastiku-statistika/25_populaarsemat_eesnime_2020.pdf (10.05.2022).

Estonian names 2021 – Eesti statistika. Nimede statistika 2021 (Igaunijas vārdu statistika 2021), https://www.stat.ee/nimed/TOP_AASTAD (10.05.2022).

Hirša, Dzintra 2004, Dažas pārdomas par 20. gs. populārākajiem personvārdiem, in *Tavs vārdadienu kalendārs 2005–2007*, Rīga: Valsts valodas centrs, 409–416.

Hussar, Annika 2021, The first names of Estonians in the 20th century and the beginning of the 21st century, in Anna Choleva-Dimitrova, Maya Vlahova-Angelova, Nadezhda Dancheva (eds.), *SLÉDOVATI DOSTOITJ. Dokladi ot Meždunarodna naučna konferencija „Antroponimi i antroponimni izsledvanija v načaloto na XXI vek“*, posvetena na 100-godišninata ot roždenieto na prof. d.f.n. Jordan Zaimov (1921 – 1987), 20 – 22 april 2021 g. *Proceedings of the International Onomastic Conference “Anthroponyms and Anthroponymic Researches in the Beginning of 21st Century”*, dedicated to the 100th anniversary of the birth of prof. Yordan Zaimov, Sofia: Prof. Marin Drinov Publishing House of Bulgarian Academy of Sciences, 281–289.

Jansone, Ilga 2010, Priekšvārdi Ērģemes latviešu evaņģēliski luteriskās draudzes baznīcas grāmatās (1718–1906), *Vārds un tā pētīšanas aspekti* 14, 100–111.

jelgavasvestnesis.lv – Gaidamoviča, Ritma, Deviņas ģimenes dēliem izvēlas īstu latviešu vārdu, *Jelgavas Vēstnesis*, 19.04.2016., <http://news.lv/Jelgavas-Vestnesis/2014/06/19/devinas-gimenes-deliem-izvelas-istu-latviesu-vardu> (12.03.2022.).

Kalendārs 1999 – *Vārdadienu kalendārs 2000–2003*, Rīga: Valsts valodas centrs.

Kalendārs 2004 – *Tavs vārdadienu kalendārs 2005–2007*, Rīga: Nordik.

Kuzavinis, Kazimieras, Bronys Savukynas 1987, *Lietuvių vardų kilmės žodynas*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijos leidybos institutas.

Lawson, Edwin D., Laimute Balode 1998, *Latvian Naming Patterns 1880–1991*, in W. F. H. Nicolaisen (ed.), *Proceedings of the XIXth International Congress of Onomastic Sciences 3*, Aberdeen: University of Aberdeen, 244–249.

Lrytas.lt – Prapuolenytė-Leonavičienė, Goda, Tēvų fantazija beribē: per pirmā pusmetī duoti niekur negirdēti vardai. *Lrytas.lt*, 17.07.2021., <https://www.lrytas.lt/te-vams/vaikai/2021/07/17/news/tevu-fantazija-beribe-per-pirma-pusmeti-duoti-niekur-negirdeti-vardai-20112681> (2022-03-10).

maminuklubs.lv – Kā sauc tavu mazulī? Kuri ir populārākie bērnu vārdi Latvijā. Komentāri, *Maminuklubs.lv*, <https://www.maminuklubs.lv/mk/20120827-ka-sauc-tavu-mazuli-luri-ir-popularakie-bernu-vardi-latvija/> (12.02.2022.).

mamyciuklubas.lt – Dvigubi vaiku vārdi: kā galvojate? Komentāri, *Mamyciuklubas.lt*, 07.01.11., <https://mamyciuklubas.lt/moteru-klubas/dvigubi-vaiku-vardai-ka-galvojate-8832/> (2022-02-11).

MK noteikumi Nr. 114 – Noteikumi par personvārdu rakstību un lietošanu latviešu valodā, kā arī to identifikāciju. Ministru kabineta noteikumi Nr. 114. (Regulations on spelling and usage of personal names in Latvian language, as well as their identification. Cabinet Regulation No. 114), <https://likumi.lv/ta/id/85209-noteikumi-par-personvardu-rakstibu-un-lietosanu-latviesu-valoda-ka-ari-to-identifikaciju>.

Neimanis, Jānis 2016, Meita Kaza un dēls Raspodīņš: bērna vārda došanas tiesiskie aspekti, *Jurista Vārds* Nr. 5 (908), pp. 14–24, <https://m.juristavards.lv/doc/268008-meita-kaza-un-dels-raspodins-berna-varda-dosanas-tiesiskie-aspekti/> (10.08.2022).

Plēsuma, Ieva, Laimute Balode 2013, Retie personvārdi mūsdienu Latvijā, *Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums* 8, 55–85.

PMLP – Personvārdu datubāze. Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. (Office of Citizenship and Migration Affairs Ministry of Entire Affairs, Database of the First Names), <https://www.pmlp.gov.lv/lv/personvardu-datu-baze>.

Psiholoģe.lv – Strūberga, Zane. Kādu vārdu dosim? *Mans mazais*, 2012, marts, <http://www.psihologe.lv/publikacijas-un-intervijas/intervija/kadu-vardu-dosim> (10.03.2022.).

Saarelma-Paukkala, Minna 2020, International names gain popularity, <https://yle.fi/news/3-11145184> (10.03.2022.).

Siliņa-Piņķe, Renāte 2004, Viduslejasvācu valodas pēdas mūsdienu latviešu kalendārvārdos, in *Tavs vārdadienu kalendārs 2005–2007*, Rīga: Valsts valodas centrs, 436–439.

Siliņa-Piņķe, Renāte 2005, *Jahn, Jane, Jahne*: zemnieku vārdu rakstība 1638. gada zviedru arklu revīzijā Vidzemē, *Baltu filoloģija* 14(1), 143–151.

Siliņa-Piņķe, Renāte 2013, Rufnamen in Riga im 15. Jahrhundert: Überlegungen über eine schichtenspezifische Namengebung, in Dieter Kremer, Dietlind Kremer (Hrsg.), *Die Stadt und ihre Namen 2* (= *Onomastica Lipsiensia. Leipziger Untersuchungen zur Namenforschung* 9), Leipzig: Leipziger Universitätsverlag, 239–252.

Siliņa-Piņķe, Renāte 2014a, *Rigas spätmittelalterliche Personennamen* (= *Beiträge zur Lexikographie und Namenforschung* 7), Hamburg: Baar-Verlag.

Siliņa-Piņķe, Renāte 2014b, Izplatītākie zemnieku vārdi Vidzemē 17. gadsimta pirmajā pusē, *Baltistica* 49(1), 177–196.

Siliņš, Klāvs 1990, *Latviešu personvārdu vārdnīca*, Rīga: Zinātne.

Sinkevičiūtē, Daiva 2011, Patys dažniausi mūsų vardai ir jų davimo tendencijos. *Gimtoji kalba* 12, 3–8, <http://vardai.vlkk.lt/2011-populiariausi-vardai-ir-tendencijos/> (2022-03-10).

Sinkevičiūtē, Daiva 2012, Baltiški etnoniminiai vardai ir jų paplitimas, *Gimtoji kalba* 10, 12–17.

Sinkevičiūtē, Daiva 2014, Populiariausi 1991–2010 m. berniukų vardai ir jų davimo tendencijos, *Gimtoji kalba* 6, 3–8.

Sinkevičiūtē, Daiva 2016, Interviu su Daiva Sinkevičiūte Lietuvos LRT, 6.06.2016., <http://www.diena.lt/naujienos/lietuva/salies-pulsas/i-lietuva-ateina-naujavaradu-mada-694773> (2022-03-10).

Sinkevičiūtē, Daiva 2017, Dažniausi lietuvių gamtiniai vardai, *Gimtoji kalba* 9, 8–14, <http://vardai.vlkk.lt/dazniausi-lietuviu-gamtiniai-vardai/> (2022-03-10).

Sinkevičiūtē, Daiva 2018, *Litauische Vornamen naturthematischer Herkunft: Trends des letzten Jahrhunderts*, *Onomastica Uralica* 13, 243–257.

Sinkevičiūtē, Daiva 2021a, Nesenkantys naujų vardų šaltinis – lietuvių kalba, *Gimtoji kalba* 11, 16–18.

Sinkevičiūtē, Daiva 2021b, Names in contemporary Lithuanian – valued qualities and their changes. Referāts ICOS kongresā *International Congress of Onomastic Sciences 23–28 August 2020, Kraków*.

Tēzauris – Tiešsaistes vārdnīca, <https://tezaurs.lv/>.

Valsts valodas likums (State Language Law), <https://likumi.lv/ta/id/14740-valsts-valodas-likums>.

Vārda, uzvārda un tautības ieraksta maiņas likums (Law On the Change of a Given Name, Surname and Nationality Record), <https://likumi.lv/ta/id/191209-varda-uzvarda-un-tautibas-ieraksta-mainas-likums>.

VLKK – Valstybinės lietuvių kalbos komisijos medžiaga. <http://www.vlkk.lt/aktualiausios-temos/asmenvardziai#pop-vardai>.

VVC – Valsts valodas centrs. Kalendārvārdu ekspertu komisijas mājaslapa, <https://vvc.gov.lv/index.php?route=product/category&path=199>.

Yle.fi 1 – Finland's most popular baby names in 2020: Aino and Leo, *Yle.fi*, 7.4.2021., <https://yle.fi/news/3-11872845> (10.03.2022.).

Yle.fi 2 – Taylerson, L. Diversity of children's names expanding in Finland, *Yle.fi*, 12.3.2018., <https://yle.fi/news/3-10113088> (10.03.2022.).

Yle.fi 3 – Olivia and Leo Finland's most popular baby names in 2021, *Yle.fi*, 12.4.2021., <https://yle.fi/news/3-12402138> (10.03.2022.).

Laimute BALODE
Latviešu valodas institūts
Latvijas Universitāte
Kalpaka bulvāris 4
LV-1050 Rīga
Latvija
[laimute.balode@lu.lv]

Kielten laitos, Balttilaiset kielet ja kulttuurit
B436, PL 24 (Unioninkatu 40)
Helsingin yliopisto
00014 Helsinki
Suomi/Finland
[laimute.balode@helsinki.fi]